

**Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника**

Навчально-науковий юридичний інститут

Кафедра судочинства

Микитин Ю. І.

КРИМІНАЛЬНЕ ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО

Частина 1

**Методичні вказівки
для підготовки до семінарських (практичних)
студентів денної форми навчання**

**спеціальності 081 Право, освітньо-професійної
програми «Право», «Міжнародне та європейське
право» освітнього рівня «бакалавр»**

Івано-Франківськ, 2023

Затверджено на засіданні кафедри судочинства навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

Протокол № 1 від «28» серпня 2023 року

Микитин Ю. І. Кримінальне процесуальне право. Частина 1. Методичні вказівки для підготовки до семінарських (практичних) занять студентів денної форми навчання спеціальності 081 Право, освітньо-професійної програми Право, Міжнародне та європейське право. Івано-Франківськ: навчально-науковий юридичний інститут Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2023. 55 с.

Методичні вказівки розроблені на основі навчального плану Навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника і призначені для підготовки до семінарських занять з навчальної дисципліни «Кримінальне процесуальне право» студентів денної форми навчання спеціальності 081 Право, освітньо-професійної програми Право, Міжнародне та європейське право освітнього ступеня «бакалавр», а також для підготовки до здачі заліку. В методичних вказівках викладені завдання до семінарських (практичних) занять теоретичного і практичного характеру, перелік питань і завдань, які виносяться на обговорення на занятті, контрольних питань для перевірки знань, індивідуальних виступів та завдань. До кожної теми поданий перелік літератури, а також розширений перелік нормативно-правових актів станом на 01.09.2023 р.

Методична розробка призначена для студентів, аспірантів, викладачів.

© Микитин Ю.І., 2023
© Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника, 2023

Тема 1. Поняття, завдання, значення кримінального процесу. Кримінальне процесуальне право та кримінальне процесуальне законодавство.

Семінарське заняття – 2 год.

Ключові терміни та поняття до теми:

Поняття кримінального процесу; кримінально-процесуальна діяльність; завдання кримінального провадження; стадії кримінального процесу; кримінально-процесуальні функції; кримінально-процесуальні правовідносини; кримінально-процесуальна форма; уніфікація та диференціація кримінального судочинства; кримінально-процесуальні гарантії; кримінально-процесуальні акти; кримінальний процесуальний закон; джерела кримінального процесуального закону України; кримінальна процесуальна норма; гіпотеза, диспозиція і санкція кримінальної процесуальної норми; тлумачення кримінального процесуального закону, дія кримінального процесуального закону у просторі, часі та за колом осіб.

Семінарське заняття 1.

Питання для обговорення

1. Поняття, сутність та значення кримінального процесу. Завдання кримінального провадження.
2. Історичні форми кримінального процесу.
3. Система стадій кримінального процесу.
4. Кримінально-процесуальна форма: поняття, сутність та значення.
5. Поняття та види кримінально-процесуальних функцій.
6. Поняття та сутність кримінально-процесуальних правовідносин.
7. Кримінально-процесуальні гарантії: поняття та система.
8. Поняття та види процесуальних актів.
9. Поняття кримінального процесуального права, його предмет та методи.
10. Джерела кримінального процесуального права України.
11. Дія кримінального процесуального закону в просторі та за колом осіб. Чинність кримінального процесуального закону в часі.

Практичні завдання до семінарського заняття 1

«Поняття, завдання, значення кримінального процесу. Кримінальне процесуальне право та кримінальне процесуальне законодавство».

Під час самостійної підготовки студенти письмово вирішують запропоновані задачі. На занятті відбувається обговорення їх рішень та реферативних повідомлень. Викладач, який веде семінарські заняття, визначає кількість задач на кожне заняття з врахуванням кількості годин, що відводиться на розгляд теми.

1. Криволапчуку було повідомлено про підозру у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 309 КК України. За

результатами судового розгляду справи Криволапчук був засуджений до позбавлення волі строком на три роки. Криволапчук подав апеляційну скаргу на вирок. Проте, апеляційна скарга була повернута на підставі п. 4 ч. 3 ст. 399 КПК України.

Вкажіть, які стадії кримінального процесу пройшло кримінальне провадження?

2. На судні, яке знаходилося в територіальних водах Туреччини під прапором України, громадянин Вірменії скоїв крадіжку грошей у громадянина Ізраїля.

Правоохоронний орган якої країни повинен розпочати досудове розслідування за правилами підслідності у відповідності до норм, викладених у КПК України?

3. Перший заступник начальника – начальник слідчого відділу Самбірського РВ Національної поліції України викликав експерт-криміналіста і попросив доповісти про перебіг дорученої йому експертизи у кримінальному провадженні. Перший заступник начальника – начальник слідчого відділу звернув увагу експерта на необхідність прискорити дослідження, оскільки всі посадові особи, які мають відношення до здійснення кримінального провадження, виконують забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування.

Оцініть дії першого заступника начальника – начальника слідчого відділу.

Чи є експерт-криміналіст суб'єктом виконання завдань, про які говорив перший заступник начальника – начальник слідчого відділу?

4. У залі судового засідання було розпочато розгляд кримінального провадження по обвинуваченню Остапчука, Мітіна і Назарука за ч. 2 ст. 296 КК України (хуліганство) і ч. 1 ст. 121 КК України (умисне тяжке тілесне ушкодження), так як вони грубо порушували громадський порядок і завдали потерпілому тяжке тілесне ушкодження. Захисник Остапчука (адвокат юридичної консультації), виходячи з того, що тілесне ушкодження міг спричинити лише один з обвинувачених, усю захисну промову присвятив обґрунтуванню вини Мітіна.

За результатами судового розгляду кримінального провадження Остапчук і Мітін були визнані винними у вчиненні кримінального правопорушення, а Назарук – виправданий. Потерпілий звернувся в юридичну консультацію, де адвокат за його дорученням склав апеляційну скаргу на вирок суду, в якій обґрунтовував, що вина обвинуваченого Назарука доказана наявними матеріалами кримінального провадження.

Оцініть дії адвокатів з точки зору сутності кримінально-процесуальних функцій.

5. До чергової частини поліції справ звернувся Сомов із заявою про вчинене щодо нього кримінальне правопорушення. Прийнявши заяву, черговий

поліції пояснив Сомову, що дії по перевірці та вирішенню його заяви будуть виконуватися лише після внесення відповідних відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань, оскільки саме тоді виникають кримінально-процесуальні правовідносини, що надають співробітникам поліції відповідні повноваження.

Чи є правильним пояснення чергового поліції? Коли виникають та припиняються кримінальні процесуальні правовідносини?

6. Під час досудового розслідування за підозрою Федоренка у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 3 ст. 152 КК України (звалтування неповнолітньої), виникла необхідність провести освідування підозрюваного відповідно до вимог ст. 241 КПК України. Оскільки слідчий мав намір самостійно провести освідування підозрюваного, він запросив понятого й оглянув підозрюваного Федоренка. Про результати проведеного освідування слідчий склав акт, який підписав підозрюваний Федоренко й сам слідчий.

Ознайомившись з положеннями ст. 241 КПК України, з'ясуйте, чи не були допущені слідчим порушення кримінально-процесуальної форми. Якщо так, то які саме?

7. Слідчий викликав як свідка Федорова і під час допиту поставив йому ряд запитань, що стосуються змісту листів, отриманих ним від підозрюваного. Федоров на ці питання відповідати відмовився, посилаючись на вимоги Конституції України щодо гарантій таємниці спілкування.

Чи є правильними дії Федорова? Про які процесуальні гарантії йдеться в цьому випадку та чи були вони порушені?

8. Під час досудового розслідування слідчий звернувся до суду із поданням про застосування до підозрюваного Демченка запобіжного заходу у вигляді домашнього арешту. Слідчий суддя задовольнив подання слідчого, винісши постанову про застосування щодо Демченка домашнього арешту.

Чи були допущені порушення кримінальної процесуальної форми обрання домашнього арешту, визначеної статтями 181, 184, 193, 194 КПК України?

9. Під час судового розгляду кримінального провадження щодо обвинувачення Франсуа Грюффон (француз) у вчиненні шахрайства суддя з'ясував, що обвинуваченому, котрий не володіє мовою судочинства, всупереч вимогам ст. 29 КПК України, на досудовому слідстві не було надано можливість скористатися послугами перекладача.

Про які процесуальні гарантії йдеться в цьому випадку та чи були вони порушені?

10. Під час кримінального провадження слідчий при складанні постанови зробив посилання на норму Конституції України, положення постанови Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ та пункт наказу Генерального прокурора України.

Прокурор вказав слідчому на недопустимість посилань у кримінально - процесуальних документах на будь які інші, окрім Кримінального процесуального кодексу України, закони та підзаконні нормативні акти, а також рішення вищих судових органів, оскільки вони не є джерелами кримінального процесуального права.

Оцініть дії слідчого та роз'яснення прокурора.

11. Перебуваючи на курорті в Болгарії, Сазонов на ґрунті ревнощів посварився з дружиною. Після посадки на літак в аеропорту Тбілісі Сазонов почав вимагати від дружини пояснень з приводу її відсутності в готелі в день від'їзду. Під час польоту, після того як дружина відмовилася відповідати, Сазонов вдарив її ножом в обличчя. Літак здійснив посадку в Києві. Родина Сазонових проживає у Варшаві.

За правилами кримінального процесуального закону якої держави необхідно розслідувати це кримінальне правопорушення?

12. Громадянин Казахстану Логвиненко, який тимчасово проживає в Україні, знаходячись у службовому відрядженні в Латвії, став свідком вчинення тяжкого злочину. Через деякий час з правоохоронної установи Латвії надійшло доручення правоохоронним органам України з проханням допитати Логвиненка як свідка.

Правилами кримінального процесуального закону якої держави необхідно керуватися при виконанні цього доручення?

Яким кримінальним процесуальним законом мав би керуватися слідчий з Латвії, котрий прибув би до України для допиту Логвиненка як свідка?

13. Волощуку в травні 2012 року було пред'явлено обвинувачення у вчиненні тяжкого злочину. Після закінчення досудового слідства Волощуку та дружині, яка була його захисником, були пред'явлені матеріали справи для ознайомлення в порядку, встановленому ст. 218 КПК України чинному на той час.

В грудні 2012 року обвинувальний акт щодо Волощука був направлений до суду. Після призначення справи до судового розгляду дружина Волощука заявив клопотання про ознайомитися з матеріалами кримінальної справи в суді. Але суддя відмовив у задоволенні цього клопотання, мотивуючи тим, що згідно із положеннями ст. 45 КПК 2012 року захисником може бути лише адвокат.

Оцініть дії судді?

Назвіть правила дії закону в часі.

14. 20 листопада 2014 року, керуючи власним автомобілем, Петров грубо порушив правила безпеки дорожнього руху, внаслідок чого відбулося зіткнення з автомобілем, водій якого загинув на місці події. 25 листопада 2014 року слідчий повідомив Петрову про підозру у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 286 КК України, та звернувся до суду з клопотанням про обрання щодо нього запобіжного заходу у вигляді

домашнього арешту. 27 листопада під час розгляду в суді клопотання про застосування домашнього арешту Петров повідомив, що він 26 листопада став народним депутатом України.

Чи можна притягнути Петрова до відповідальності за вчинений ним злочин? Якщо так, то вкажіть порядок та нормативні акти, в яких це передбачено?

15. Дипломатичний представник однієї з держав в Україні разом зі своєю дружиною здійснювали прогулянку по одному з парків міста Києва. Під час прогулянки вони стали очевидцями бійки, одному з учасників якої були завдані смертельні поранення.

Чи є можливість допитати дипломатичного представника та його дружину як свідків у кримінальному провадженні?

Якими нормативно-правовими актами врегульовано це питання?

16. Стефанов і Мосейчук, знаходячись в кафе, вжили велику кількість спиртних напоїв та почали чіплятися до жінок, ламати меблі. Відвідувачі кафе викликали поліцію, і в той же день за заявою власника та відвідувачів кафе було розпочато досудове розслідування, під час якого були допитані свідки, проведений огляд місця події.

Наступного дня, коли Стефанов і Мосейчук протверезіли, слідчий повідомив їм, що вони обидва затримані за підозрою у вчиненні кримінального правопорушення і відносно них розпочато досудове розслідування. Стефанов, дізнавшись про це, заявив, що два дні тому він був обраний суддею районного суду, і почав вимагати, щоб кримінальне провадження було закрито, а його звільнили.

Оцініть ситуацію, враховуючи правила дії кримінального процесуального закону.

Питання для самоконтролю:

1. В яких значеннях вживається термін «кримінальний процес»?
2. Назвіть історичні типи (форми) кримінального процесу.
3. Які завдання кримінального провадження передбачені КПК?
4. Дайте визначення стадії кримінального процесу.
5. Назвіть стадії кримінального процесу.
6. Назвіть основні кримінальні процесуальні функції.
7. У чому полягає уніфікація та диференціація кримінальної процесуальної форми?
8. Які правовідносини вважаються кримінально-процесуальними?
9. З яких елементів складається структура кримінально-процесуальних відносин?
10. Назвіть види кримінально-процесуальних гарантій і які правові явища можна до них віднести.
11. Назвіть поняття та види кримінальних процесуальних документів.
12. Які форми фіксування кримінального провадження передбачені в КПК?

13. Дайте визначення кримінального процесуального права.
14. Назвіть джерела кримінального процесуального права.
15. Назвіть структуру Кримінального процесуального кодексу України.
16. Виключно якими нормативно-правовими актами можуть вноситися зміни до кримінального процесуального законодавства України?
17. Які Ви знаєте правила дії кримінального процесуального закону?
18. У чому полягає значення міжнародних нормативно-правових актів для кримінального процесу України.

Теми рефератів, доповідей:

1. Історичні типи (форми) кримінального процесу.
2. Історія становлення та розвитку вітчизняного кримінального процесу.
3. Моральні засади кримінального судочинства.
4. Сучасні напрями удосконалення кримінально-процесуальної форми.
5. Напрями удосконалення кримінального процесуального законодавства щодо процесуальної діяльності органів досудового розслідування.
6. Шляхи удосконалення кримінального процесуального законодавства щодо процесуальної діяльності органів судової влади.
7. Тлумачення кримінального процесуального закону.
8. Судовий прецедент як джерело кримінально-процесуального права в окремих державах (на прикладі Англії, Австралії, США, Канади).

Завдання для самостійної та індивідуальної роботи:

1. Складіть схему системи стадій кримінального процесу України за такою формою: назва стадії, безпосередні завдання, суб'єкти провадження, які беруть участь в даній стадії, особливості провадження в стадії, підсумкові рішення.
2. Проаналізуйте та проілюструйте співвідношення кримінального процесу із запропонованими галузями права та суміжними науками: конституційне право, кримінальне право, законодавство про оперативно-розшукову діяльність, криміналістика.

Література до теми:

[1-28, 74, 77–84, 87, 100, 119, 121-122, 125]

Тема 2. Засади кримінального провадження.

Семінарське заняття – 4 год.

Ключові терміни та поняття до теми:

Засади кримінального провадження; класифікація засад кримінального провадження; конституційні засади кримінального провадження; спеціальні (галузеві) засади кримінального провадження; законність; недоторканність житла чи іншого володіння особи; недоторканність права власності; розумні строки; презумпція невинуватості та забезпечення доведеності вини; змагальність сторін; рівність перед законом і судом.

Семінарське заняття 2.1. (2 години)

Питання для обговорення:

1. Поняття, значення та система засад кримінального провадження.
2. Верховенство права та законність у кримінальному процесі.
3. Рівність перед законом і судом та повага до людської гідності під час кримінального провадження.
4. Зміст і значення засад забезпечення права на свободу і особисту недоторканність та недоторканність права власності.
5. Недоторканність житла чи іншого володіння особи, таємниця спілкування та невтручання у приватне життя у кримінальному провадженні.
6. Доступ до правосуддя та обов'язковість судових рішень як засада кримінального провадження.
7. Засада змагальності сторін та свободи в поданні ними суду своїх доказів і у доведенні перед судом їх переконливості.
8. Безпосередність дослідження показань, речей і документів у кримінальному процесі.
9. Засада забезпечення права на оскарження процесуальних рішень, дій чи бездіяльності.

Семінарське заняття 2.2. (2 години)

Питання для обговорення:

1. Зміст засади диспозитивності у кримінальному процесі.
2. Засада гласності і відкритості судового провадження та повне фіксування технічними засобами судового засідання і процесуальних дій.
3. Зміст і значення засади розумних строків у кримінальному процесі.
4. Засада мови, якою здійснюється кримінальне провадження.
5. Зміст і значення презумпції невинуватості та забезпечення доведеності вини
6. Свобода від самовикриття та право не свідчити проти близьких родичів

та членів сім'ї у кримінальному процесі.

7. Зміст і значення забезпечення права на захист.

8. Публічність як засада кримінального провадження.

9. Заборона двічі притягувати до кримінальної відповідальності за одне і те саме правопорушення.

Практичні завдання до семінарського заняття 2.

«Засади кримінального провадження».

Під час самостійної підготовки студенти письмово вирішують запропоновані задачі. На занятті відбувається обговорення їх рішень та реферативних повідомлень. Викладач, який веде семінарські заняття, визначає кількість задач на кожне заняття з врахуванням кількості годин, що відводиться на розгляд теми.

1. Хвостова звернулася із заявою до слідчого, в якій вказала, що з її двору було викрадено майно на суму 1750 грн. Вона висловила припущення, що крадіжку міг вчинити її сусід Саков, з яким у неї неприязні стосунки й який не працює та зловживає спиртними напоями. Слідчий запропонував Хвостовій особисто переговорити з Саковим і з'ясувати його причетність до цієї крадіжки, і тільки потім звернутись до нього з тим, щоб він почав досудове розслідування за цим фактом.

Чи були порушені слідчим засади кримінального провадження?

2. Лапшину було повідомлено про підозру у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 187 КК України (розбій, вчинений за попередньою змовою групою осіб). Слідчий з метою встановлення всіх співучасників кримінального правопорушення направив начальнику поштової установи постанову, в якій вимагав усі листи, що надходять на адресу Лапшина, спочатку передавати йому, а потім направляти Лапшину.

Оцініть законність дій слідчого.

3. У районному суді м. Києва розглядалися матеріали кримінального провадження щодо обвинувачення неповнолітнього Бабанова (учня 10 класу) у нанесенні тяжких тілесних ушкоджень учневі паралельного класу під час бійки в школі. У судовому засіданні з'явилися однокласники обвинуваченого та потерпілого. Батьки обвинуваченого наполягали на тому, аби однокласники були виділені з залу судового засідання, оскільки вони не хочуть зайвого розголосу цієї події. Батьки потерпілого, зі свого боку, заперечували проти цього, зазначаючи, що судовий розгляд кримінального провадження є відкритим, і хай однокласники Бабанова дізнаються з ким вони навчаються.

Яке рішення і на підставі якої засади кримінального процесу має прийняти суддя в цій ситуації?

4. Тихончук обвинувачувався у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 115 КК України. Винним він себе не

визнав і заявив клопотання про виклик та допит як свідків Сизова і Сотникова, які можуть підтвердити його алібі. Обвинувачений пояснив, що таке ж клопотання він заявляв і слідчому, але той його не задовольнив. Суд відхилив клопотання обвинуваченого, вказавши в ухвалі, що в кримінальному провадженні досліджено достатню кількість доказів, що підтверджують його вину. Суд допитав свідків Бондарева, Філіпова, Кузнецову, а також оголосив показання, що були досліджені під час досудового розслідування Михайловим і Степанчуком, котрі не з'явилися в суд з поважних причин. Усі вони викривали Тихончука у вчиненні кримінального провадження. Посилаючись у вирок на показання цих свідків, суд визнав Тихончука винним.

Оцініть дії суду. Чи були порушені засади кримінального провадження?

5. У підготовчій частині судового засідання щодо обвинувачення Проніна, Маслового, Захарчука у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 3 ст. 152 КК України (згвалтування, вчинене групою осіб), обвинувачений Пронін заявив клопотання про проведення закритого судового засідання. Суд відмовив у задоволенні клопотання обвинуваченого, мотивуючи відмову тим, що ні потерпіла, ні інші обвинувачені не наполягають на розгляді кримінального провадження в закритому засіданні.

Чи правильно вчинив суд? Що означає гласність судового розгляду? У яких випадках допускається закрите судове засідання?

6. Увечері у міському сквері працівники поліції почули крики жінки про допомогу. Ними був затриманий Сєдих, котрий намагався згвалтувати Лаптеву. Сєдих і Лаптева були доставлені до ОВС, де Лаптева написала заяву про вчинене відносно неї кримінального правопорушення. Проте враховуючи, що Сєдих не встиг згвалтувати Лаптеву, слідчий не прийняв заяву та відмовився розпочати досудове розслідування за ч. 1 ст. 152 КК України (згвалтування).

Оцініть рішення слідчого з позиції засади публічності.

7. Самсонова була очевидцем того, як Носов, який працює разом з нею на базі і з яким вона перебуває в інтимних стосунках, неодноразово вчиняв крадіжки продукції. Згодом Носова повідомили про підозру у вчиненні кримінального правопорушень, а Самсонова була викликана на допит як свідок. На допиті Самсонова дала неправдиві показання, повідомивши, що вона нічого не знає про неправомірні дії Носова. Підозрюваний Носов на допитах заперечував свою вину. Тоді слідчий заявив Носову, що якщо він не розкаже всю правду і не переконає Самсонову все розказати, то він вимушений буде розповісти дружині Носова про його інтимні стосунки з Самсоновою.

Чи допущені в цій ситуації порушення закону? У чому вони полягають?

8. До районного управління поліції надійшло повідомлення від одного з

мешканців будинку № 12 по вул. Лісовій у м. Києві про те, що двоє невідомих, розбивши скло у вікні, проникли до квартири його сусіда Яценка, що перебуває у закордонному відрядженні. За цим повідомленням було проведено огляд місця події в квартирі Яценка (відповідно до вимог ст. 237 КПК України), під час якого були зафіксовані сліди вчинення квартирної крадіжки, та прийнято рішення про початок досудового розслідування. Яценко, після прибуття з відрядження, подав скаргу прокуророві на дії працівників поліції, зазначивши, що вони порушили його конституційне право на недоторканність житла, оскільки проводили огляд квартири без рішення суду, а осіб, які вчинили крадіжку, все одно не затримали.

Чи обґрунтована скарга Яценка? Чи допущено порушення кримінального процесуального закону в цій ситуації? Чи порушенні засади кримінального провадження?

9. З лікарні до прокуратури району надійшло повідомлення про незаконне проведення абортів Лаврентьєвій. Лаврентьєва під час дачі показань цей факт підтвердила, проте відмовилася назвати людину, котра це зробила, заявивши, що проведення абортів стосується її особисто і вона не бажає притягнення до відповідальності людини, що виконала її прохання.

Чи необхідно в цьому випадку починати досудове розслідування? Якою засадою кримінального процесу слід керуватися, вирішуючи це питання?

10. Власов обвинувачувався у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 3 ст. 185 КК України (крадіжка, поєднана з проникненням у житло). Досудове розслідування та судовий розгляд кримінального провадження були проведені всебічно і повно. Обвинувачений визнав себе винним. Разом з тим, захисник обвинуваченого подав апеляцію на вирок суду з вимогою про його скасування, оскільки під час наради суддів при постановленні вироку до нарадчої кімнати заходив секретар судового засідання. До матеріалів кримінального провадження було приєднане пояснення секретаря, який повідомив, що заходив до нарадчої кімнати на прохання головуючого, щоб передати йому Кримінальний кодекс.

Чи допущені судом порушення закону? У чому полягає сутність засади законності?

11. Увечері Волков був затриманий працівниками лісництва на території лісового насадження за незаконну порубку великої кількості ялинок (ознаки кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 246 КК України). Його доставили у приміщення лісництва, де, враховуючи нічний час, зачинили в окремій кімнаті до з'ясування обставин. Наступного дня Волков був доставлений до поліції.

Чи правильно діяли працівники лісництва? Які засади кримінального провадження були порушені?

12. Носков, який працював головним бухгалтером заводу, обвинувачувався за ч. 2 ст. 191 КК України (привласнення чужого майна шляхом зловживання службовою особою своїм службовим становищем). У

судовому засіданні він заявив відвід судді мотивуючи його тим, що в міській газеті була опублікована стаття, в якій кореспондент висвітлював перебіг розслідування кримінального правопорушення, вчиненого Носковим, і вимагав суворо покарати винного. Сумніваючись в об'єктивності судді, Носков просив передати матеріали кримінального провадження для розгляду в суд іншого міста.

Чи обґрунтоване прохання Носкова?

13. До слідчого звернулася дружина потерпілого у кримінальному провадженні про нанесення середньої тяжкості тілесних ушкоджень з клопотанням про її присутність під час проведення одночасного допиту її чоловіка та підозрюваного. Своє клопотання вона мотивувала бажанням підтримати чоловіка при проведенні одночасного допиту й обґрунтувала дією засади гласності в кримінальному процесі. Слідчий у задоволенні клопотання відмовив, зазначивши, що засада гласності діє виключно в стадії судового розгляду.

Оцініть правильність рішення слідчого.

14. Свідок Манукян, який був викликаний на допит у кримінальному провадженні за підозрою Голікова, заявив слідчому, що він не знає української мови і може вільно говорити лише рідною вірменською мовою. Слідчий, котрий володів вірменською мовою, запропонував свідкові дати показання його рідною мовою. Зміст протоколу допиту, що був складений українською мовою, слідчий переклав свідкові і той засвідчив його правильність своїм підписом.

Оцініть дії слідчого.

15. Назарук і Попеску (угорець за національністю, тимчасово перебував на території України, українською мовою не володіє) за попередньою змовою вчинили грабіж і були затримані. При роз'ясненні їм права мати захисника обидва від його послуг відмовилися. Надалі Назарук, дізнавшись, що при повідомленні Попеску підозри у вчиненні кримінального правопорушення був присутній захисник, оскаржив дії слідчого прокуророві, зазначивши, що слідчий порушив засаду рівності громадян перед законом і судом, оскільки повідомлення йому підозри відбувалося без участі захисника.

Наскільки обґрунтована скарга Назарука?

16. У клопотанні про застосування запобіжного заходу слідчий зробив такий запис: «Вчинення підозрюваним Криловим кримінального правопорушення підтверджується зібраними в кримінальному провадженні доказами, незважаючи на заперечення самого підозрюваного. Показання свідка Крилової слід визнати недостовірними, оскільки вона є дружиною підозрюваного й зацікавлена у вирішенні кримінального провадження на його користь. Будь-яких інших доказів своєї невинуватості підозрюваний Крилов не надав».

Оцініть зроблений слідчим запис з огляду на засади кримінального процесу.

17. Слідчий викликав Федорову для допиту як свідка у кримінальному провадженні за підозрою Демченка у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 5 ст. 186 КК (грабіж). Перед допитом слідчий попередив Федорову про кримінальну відповідальність за відмову від дачі показань та за дачу завідомо неправдивих показань. Федорова почала давати показання, але згодом відмовилася відповідати на запитання слідчого і давати будь-які показання, мотивуючи своє рішення тим, що її показання можуть стати підставою для підозри у вчиненні її чоловіком кримінального правопорушення. Слідчий наполягав на дачі свідком Федоровою показань, наголосивши на кримінальній відповідальності свідка за відмову від дачі показань.

Оцініть ситуацію з точки зору засад кримінального провадження.

Питання для самоконтролю:

1. Як ви розумієте поняття «засада кримінального процесу»?
2. Чому йдеться мова про систему засад, а не про їх сукупність?
3. Які засади кримінального процесу проголошені у міжнародно-правових документах і як вони реалізуються в Україні?
4. Що таке конституційні засади, назвіть їх?
5. Які погляди щодо класифікації засад існують у науковій літературі?
6. Розкрийте зміст кожної з відомих вам засад.
7. У чому полягає засада публічності? Чи відрізняється вона від засади гласності?
8. Який зміст засади диспозитивності у кримінальному процесі?
9. Чи закріплена в законі засада презумпції невинуватості та забезпечення доведеності вини?
10. Хто забезпечує проведення досудового розслідування в розумні строки згідно із загальною засадою кримінального провадження?

Теми рефератів, доповідей:

1. Забезпечення права на свободу та особисту недоторканність як засада кримінального провадження.
2. Засада недоторканності житла чи іншого володіння особи та її реалізація у кримінальному провадженні.
3. Презумпція невинуватості та забезпечення доведеності вини як засада кримінального процесу.
4. Змагальність сторін та свобода в поданні ними суду своїх доказів і у доведенні перед судом їх переконливості як засада кримінального судочинства.
5. Свобода від самовикриття та право не свідчити проти близьких родичів та членів сім'ї як конституційна засада правосуддя.
6. Розумність строків як засада кримінального провадження.
7. Заборона двічі притягувати до кримінальної відповідальності за

одне і те саме правопорушення як конституційна засада українського правосуддя.

Завдання для самостійної та індивідуальної роботи:

1. Розподіліть усі відомі вам засади кримінального провадження України за запропонованою схемою:

ЗАСАДИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ		
Загальноправові	Міжгалузеві	Галузеві

2. Надайте характеристику засаді кримінального провадження, заповнивши таку таблицю:

МОВА, ЯКОЮ ЗДІЙСНЮЄТЬСЯ КРИМІНАЛЬНЕ ПРОВАДЖЕННЯ				
Нормати вне джерело закріплення	Зміст засади	Винятки з основного змісту засади	Поняття особи, що не володіє мовою кримінального провадження	Права осіб, що беруть участь у кримінальному провадженні та не володіють державною мовою

Література до теми:

[4–6, 56, 60, 67, 77–84, 87, 92, 98, 100, 119, 125]

Тема 3. Суб'єкти кримінального провадження.

Семінарські заняття – 6 год.

Ключові терміни та поняття до теми:

Суб'єкти кримінального провадження; учасники кримінального провадження; учасники судового провадження; сторони кримінального провадження; правовий статус суб'єкта; суд; суддя; слідчий суддя; прокурор; слідчий; дізнавач; керівник органу досудового розслідування; підозрюваний; обвинувачений; захисник; потерпілий; цивільний позивач; цивільний відповідач; законний представник цивільного позивача; представник потерпілого; експерт; спеціаліст; свідок; секретар судового засідання; понятий; заставодавець; перекладач; заявник; викривач; представник персоналу органу пробації; судовий розпорядник.

Семінарське заняття 3.1. (2 години)

Питання для обговорення:

1. Поняття і класифікація суб'єктів кримінального провадження, сторони кримінального провадження.

1. Суд (суддя), слідчий суддя, присяжний як суб'єкти кримінальної процесуальної діяльності.
2. Прокурор та його повноваження у кримінальному процесі.
3. Слідчий, дізнавач, керівник органу досудового розслідування та їх повноваження.
4. Оперативні підрозділи як суб'єкти кримінального провадження.

Семінарське заняття 3.2. (2 години)

Питання для обговорення:

1. Підозрюваний, обвинувачений, їх процесуальне становище.
2. Захисник у кримінальному процесі, його права та обов'язки. Обов'язкова участь захисника.
3. Потерпілий та його представник у кримінальному процесі. Їх процесуальний статус.

Семінарське заняття 3.3. (2 години)

1. Правове становище цивільного позивача, цивільного відповідача та їх представників у кримінальному процесі.
2. Третя особа, щодо майна якої вирішується питання про арешт. Інша особа, права чи законні інтереси якої обмежуються під час досудового розслідування. Особа, стосовно якої розглядається питання про видачу в іноземну державу (екстрадицію).
3. Законний представник у кримінальному процесі. Представник юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження.
4. Свідок у кримінальному процесі, його права, обов'язки та відповідальність. Особи, які не можуть бути допитані як свідки.
5. Експерт і спеціаліст у кримінальному процесі, їх роль, повноваження та відмінність у процесуальному становищі.
6. Заставаодавець, перекладач, заявник, у тому числі, викривач та понятій як учасники кримінального процесу.
7. Представник персоналу органу пробації, секретар судового засідання, судовий розпорядник.
8. Відводи учасників кримінального провадження.

Практичні завдання до семінарського заняття 3. «Суб'єкти кримінального провадження».

Під час самостійної підготовки студенти письмово вирішують запропоновані задачі. На занятті відбувається обговорення їх рішень та реферативних повідомлень. Викладач, який веде семінарські заняття, визначає кількість задач на кожне заняття з врахуванням кількості годин, що відводиться на розгляд теми.

1. Громадянин Д., який за національністю є румуном і достатньою мірою не володіє мовою, якою здійснюють кримінальне провадження, обвинувачують у вчиненні хуліганства. На досудовому розслідуванні захисник А. участі у кримінальному провадженні не брав. На наступний тиждень призначено підготовче провадження за даним кримінальним провадженням.

Як у Кримінальному процесуальному кодексі України врегульовано питання участі захисника у цьому випадку?

2. Фещун звернулася до поліції з заявою про те, що вона зі своєю дочкою бачила, як з будинку їх сусідки Носкової, яка перебуває у відрядженні за кордоном,

невідома особа виносила якісь речі та понесли їх до будинку іншого сусіда – Петренка. Слідчий вніс відомості до ЄРДР та розпочав розслідування.

Під час прибуття слідчим до будинку Носкової для огляду місця події, ним було затримано неповнолітнього Сазонов, який через вікно намагався втекти. Слідчий повідомив про затримання Сазонова його батьків та орган, уповноважений законом на надання безоплатної правової допомоги, який забезпечив участь у провадженні адвоката Хитрова. Через тиждень із відрядження повернулася Носкова та заявила, що бажає брати участь у процесі.

Визначте процесуальний статус усіх вказаних в умовах завдання осіб.

3. Під час судового розгляду у кримінальному провадженні обвинувачений Ларін заявив відвід прокурору на підставі того, що він здійснював процесуальне керівництво досудовим розслідуванням, а тому не може бути об'єктивним обвинувачем. Суд відхилив заявлений обвинуваченим відвід, мотивуючи це тим, що прокурор і під час досудового слідства, і в судовому засіданні здійснює одну функцію – обвинувачення.

Оцініть рішення суду. Чи підлягає відводу прокурор в описаній ситуації?

4. Здійснюючи процесуальне керівництво розслідуванням квартирної крадіжки, вчиненої Редьковичем, прокурор надав доручення слідчому провести додатковий допит потерпілого, а також, враховуючи, що Редькович є неповнолітнім, допитати матір підозрюваного з метою встановлення умов

його життя та виховання.

Слідчий, вважаючи доручення прокурора необґрунтованим, а обставини кримінального провадження достатньо встановленими, вказівки прокурора не виконав.

Оцініть дії слідчого і прокурора. Чи обов'язкові для слідчого доручення та вказівки прокурора? Якщо так, то які наслідки їх невиконання?

5. Під час досудового розслідування підозрюваного Пронін було відсторонено від посади заступника Генерального прокурора України. В подальшому кримінальне провадження щодо Проніна розглядалося в Печерському районному суді м. Києва одноособово суддею, який мав стаж роботи на посаді судді більше 10 років.

Оцініть ситуацію. Який порядок визначення складу суду?

6. Волощук та Іванов були затримані в момент продажу наркотичних засобів. Відносно них було розпочато досудове розслідування за ч. 1 ст. 307 КК України (незаконний збут наркотичних засобів). Волощук звернувся до слідчого з клопотанням про допуск до участі у кримінальному провадженні як захисника Григорчука, який вже здійснює захист Іванова.

Як вирішити заявлене клопотання? Чи може Григорчук бути захисником у цьому кримінальному провадженні?

7. Батьками неповнолітнього Терещука, що підозрювався у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 296 КК України (хуліганство, вчинене групою осіб), як захисник був запрошений адвокат Семенов. Слідчий не допустив Семенова до участі у кримінальному провадженні як захисника, а батькам підозрюваного запропонував запросити іншого захисника, мотивуючи своє рішення тим, що відповідно до Єдиного реєстру адвокатів зупинено право на заняття адвокатською діяльністю Семеновим.

Яке рішення слід прийняти прокуророві? Чи підлягає відводу захисник в описаній ситуації?

8. З квартири потерпілого Зайцева були викрадені його речі на суму 3870 гривень, а також речі, що належать його товаришу Марченку, на суму 1100 гривень. Потерпілий Зайцев надав слідчому позовну заяву про визнання його цивільним позивачем на суму 4970 гривень. Від Марченка також надійшла заява про визнання його цивільним позивачем у цьому кримінальному провадженні на суму 1100 гривень.

Як слід вирішити заявлені клопотання?

9. У кримінальному провадженні щодо підозри Соколова у вчиненні умисного вбивства Озерова до слідчого звернулися з заявою про залучення їх до провадження як потерпілих батько, матір, рідний брат і дружина Озерова.

Як повинен діяти слідчий?

10. Мазану було повідомлено про підозру у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ст. 118 КК України (за умисне вбивство при перевищенні меж необхідної оборони). Потерпілою у цьому кримінальному провадженні слідчий визнав дружину загиблого Зайцеву. Підозрюваний заявив про необхідність скасування цієї постанови і усунення її з процесу, оскільки, по-перше, сам загиблий Зайцев діяв неправомірно й тому не міг би бути потерпілим, а по-друге, Зайцевій не було завдано шкоди, бо її загиблий чоловік не працював, зловживав спиртними напоями, неодноразово бив дружину.

Вирішіть заявлене клопотання.

11. На подвір'ї багатоквартирного будинку відбулася бійка, внаслідок якої неповнолітньому Бережному були завдані тяжкі тілесні ушкодження. Під час досудового розслідування було встановлено, що очевидцем цієї події міг бути 9-річний Солодко Олег.

Чи може Солодко бути допитаним як свідок у кримінальному провадженні?

12. Кондратенко був засуджений за вчинення групового злочину. Один з його співучасників з метою ухилення від слідства і суду з постійного місця проживання втік. Через рік його затримали та обрали запобіжний захід тримання під вартою. Виникла необхідність допитати Кондратенка у цьому кримінальному провадженні.

В якості якого учасника кримінального провадження буде допитаний Кондратенко?

13. Підозрюваний у вчиненні злісного хуліганства Мельников, дізнавшись про те, що слідчий має намір провести одночасний допит між ним і свідком Жуляєвою, подав слідчому письмове клопотання про відвід свідка. Своє клопотання він мотивував тим, що Жуляєва зводить з ним рахунки, бо раніше вони жили разом, проте часто сварилися й розірвали стосунки через те, що він пішов до іншої жінки, а тому Жуляєва не може давати правдивих показань у кримінальному провадженні.

Чи підлягає задоволенню заявлений відвід?

14. Підозрюваний Закутний без поважних причин не з'явився за викликом слідчого.

Яка відповідальність може наступати за такі дії підозрюваного? Які наслідки потягне за собою неявка Закутного в судове засідання?

15. Підозрюваний Барабанов під час допиту заявив, що свою вину у вчиненні вимагання не визнає та кримінальне правопорушення не вчиняв, оскільки з потерпілим не знайомий, ніколи його не бачив, в момент діяння

перебував з друзями на риболовлі. Перевіркою заявленого підозрюваним Барабановим алібі, було встановлено неправдивість повідомлених ним фактів.

Чи можна притягнути Барабанова до відповідальності за повідомлення завідомо неправдивої інформації? Якщо так, то до якого її виду?

16. Одним із доказів у кримінальному провадженні про зґвалтування та вбивство Дорохової були сліди пальців на банці, знайдені поблизу трупа Дорохової.

Дактилоскопічна експертиза відбитків пальців рук була проведена експертом-криміналістом, який брав участь в огляді як спеціаліст.

Чи міг бути Головатий і експертом і спеціалістом у цьому провадженні?

17. Слідчий запропонував Чернезі, який розумів знаки глухонімих, з'ясувати у німого свідка обставини кримінального правопорушення, очевидцем якого він був. Після цього слідчий допитав Чернегу як свідка.

Дати оцінку діям слідчого. Визначте процесуальний статус особи, яка розуміє знаки глухонімого, у кримінальному процесі.

18. На 9-річного Лаврова, котрий проживає разом з мамою й бабусею, було вчинено розбійний напад. За цим фактом було розпочато досудове розслідування. Під час кримінального провадження слідчий за клопотанням матері Лаврова, враховуючи його малолітній вік і нестійку дитячу психіку, допитав як потерпілого матір лаврова.

Оцініть правильність рішення слідчого.

Питання для самоконтролю:

1. Сформулюйте поняття суб'єктів кримінального провадження.
2. Дайте класифікацію суб'єктів кримінального провадження.
3. Який правовий статус суду як органу правосуддя?
4. Розкрийте процесуальне положення слідчого судді.
5. Дайте визначення присяжного та вкажіть його компетенцію.
6. Які функції здійснює прокурор у різних стадіях кримінального провадження?
7. Визначте повноваження слідчого і керівника органу досудового розслідування.
8. Охарактеризуйте правовий статус Національного антикорупційного бюро України.
9. Охарактеризуйте осіб, які відіграють допоміжну роль у кримінальному провадженні.
10. Визначте, які особи не підлягають допиту як свідки.
11. Розкрийте процесуальне положення осіб, які мають спеціальні знання.

Теми рефератів, доповідей:

1. Суд присяжних в Україні.
2. Забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному провадженні.
3. Забезпечення прав і законних інтересів підозрюваного (обвинуваченого) в кримінальному процесі.
4. Роль органів досудового розслідування у реалізації кримінально-процесуальних функцій.

Завдання для самостійної та індивідуальної роботи:

1. Заповніть запропоновану схему, розподіливши усіх суб'єктів кримінального процесу залежно від інтересу, що має цей суб'єкт у кримінальному провадженні:

Суб'єкти кримінального процесу	
Державні органи та посадові особи, що здійснюють кримінальне провадження –	
Суб'єкти, що мають власний інтерес у кримінальному провадженні –	
Суб'єкти, що захищають або представляють інтереси інших осіб –	
Суб'єкти, що не мають інтересу в кримінальному провадженні –	

2. Охарактеризуйте процесуальний статус суб'єктів: слідчого, обвинуваченого, підозрюваного, свідка, заповнивши таку таблицю:

Слідчий			
Правова підстава участі особи в кримінальному провадженні	Обов'язки	Права	Види юридичної відповідальності

Обвинувачений			
Правова підстава участі особи в кримінальному провадженні	Обов'язки	Права	Види юридичної відповідальності

Підозрюваний			
Правова підстава участі особи в кримінальному провадженні	Обов'язки	Права	Види юридичної відповідальності

провадженні			сті
-------------	--	--	-----

Свідок			
Правова підстава участі особи в кримінальному провадженні	Обов'язки	Права	Види юридичної відповідальності

3. Визначте відмінності процесуального статусу експерта та спеціаліста у кримінальній провадженні, за запропонованими в таблиці пунктами:

	Експерт	Спеціаліст
Мета залучення до участі в кримінальному провадженні		
Правова підстава участі в кримінальному провадженні		
Наслідки невиконання процесуальних обов'язків		
Оформлення результатів діяльності		

Література до теми:

[4–6, 9, 13, 14, 19–21, 24–27, 46, 77–84, 87, 100, 102, 119, 125, 128]

Тема 4. Доказування у кримінальному процесі. Кримінальні процесуальні джерела доказів

Семінарське заняття – 4 год.

Ключові терміни та поняття до теми:

Кримінально-процесуальне доказування; теорія доказів; процес доказування; суб'єкти кримінально-процесуального доказування; предмет доказування; межі доказування; докази; класифікація доказів; процесуальні джерела доказів; показання; висновок експерта; речові докази; документи

Семінарське заняття 4.1. (2 години)

Питання для обговорення:

1. Поняття, значення та мета кримінального процесуального доказування.
2. Поняття і класифікація доказів. Процесуальні джерела доказів.
3. Юридичні властивості доказів у кримінальному процесі.
4. Предмет та межі кримінального процесуального доказування.
5. Суб`єкти доказування.
6. Способи збирання доказів у кримінальному провадженні.
7. Перевірка доказів. Шляхи перевірки доказів та їх процесуальних джерел.
8. Оцінка доказів як один з елементів процесу доказування.
9. Умови та процесуальний порядок визнання доказів недопустимими.

Практичні завдання до семінарського заняття 4.1.

«Доказування у кримінальному процесі».

Під час самостійної підготовки студенти письмово вирішують запропоновані задачі. На занятті відбувається обговорення їх рішень та реферативних повідомлень. Викладач, який веде семінарські заняття, визначає кількість задач на кожне заняття з врахуванням кількості годин, що відводиться на розгляд теми.

1. Дубов підозрювався у вчиненні грабежу Голубової. Дубов винним себе не визнав і повідомив, що на момент вчинення кримінального правопорушення він був у кіно зі своєю знайомою Шаповаловою. Шаповалова на допиті цей факт підтвердила. Потерпіла Голубова при проведенні пред`явлення для впізнання вказала на Дубова як на того, хто вчинив відносно неї грабіж. Свідок Щукін на допиті повідомив, що Шаповалова розповідала йому про пограбування Голубової й про те, що вона дала слідчому неправдиві показання.

Перерахуйте наведені тут докази та їх процесуальні джерела, здійсніть їх класифікацію.

2. Бизов підозрювався у вчиненні умисного вбивства. На допиті він заявив, що кримінальне правопорушення вчинити не міг, тому що в цей день знаходився у відрядженні в іншому місті. На підтвердження цього факту він пред`явив залізничні квитки в обидва напрями.

Визначте джерела доказів і самі докази в цій ситуації, класифікуйте їх.

3. Сомов був затриманий за вчинення хуліганських дій в автобусі, в якому знаходилися 22 пасажери.

Чи слід допитувати усіх пасажирів автобусу як свідків? Що представляють собою межі доказування та як вони співвідносяться з предметом доказування?

4. Пшеничний був підозрюваним у вчиненні необережного вбивства свого сина. Під час допиту як підозрюваного він заявив, що визнає себе винним у вчиненні злочину, але показань давати не буде, бо йому дуже важко знову переживати цю трагедію. Аналогічна ситуація повторилася і в судовому засіданні під час судового слідства. Суд, виносячи обвинувальний вирок, послався на показання Пшеничного як на доказ його вини у вчиненні злочину.

Оцініть вирок суду.

5. В обвинувальному вирокі суд вказав, що показання свідків Самсонова і Бринчука не можуть бути взяті до уваги, оскільки ці громадяни знаходяться в дружніх відносинах з обвинуваченим. Показання ж свідка Кранова слід вважати правдивими тому, що він похилого віку, позитивно характеризується на роботі та в побуті.

Оцініть висновки суду. За якими правилами здійснюється оцінка показань свідків?

6. У кримінальному провадженні за підозрою Ракова у вчиненні контрабанди (ч. 1 ст. 201 КК України) як свідок був допитаний рідний брат підозрюваного. Під час допиту свідка слідчий не роз'яснив йому прав та обов'язків. Під час судового розгляду кримінального провадження захисник обвинуваченого заявив клопотання про визнання показань свідка недопустимим доказом і виключення їх загалом з матеріалів кримінального провадження. Прокурор заперечував проти цього, вказуючи, що показання цього свідка можуть бути визнані недопустимими тільки в частині, що стосується відповідей на запитання про причетність до вчинення кримінального правопорушення його самого, його брата й інших близьких родичів. Інші дані, що містяться в його показаннях, свідок зобов'язаний був повідомити слідчому в будь-якому випадку, тому в цій частині вони можуть бути використані як докази.

Дайте правову оцінку ситуації, що склалася.

7. Гусеву затримано за підозрою привласнення 18 000 гривень. Під час допиту як підозрюваної вона заявила, що гроші в неї були викрадені в автобусі, коли вона везла їх у банк. Слідчий запропонував Гусевій довести цю обставину.

Оцініть дії слідчого.

8. Слідчий викликав як свідка приватного нотаріуса Шмельову і запропонував їй дати відповіді на питання про дату, час та інші обставини відвідування нотаріуса підозрюваним Головачем, а також про зміст вчинених нею нотаріальних дій. Шмельова відповідала на будь-які питання слідчого

відмовилася, вказавши на неможливість розкриття професійної таємниці нотаріуса.

Чи є законною відмова нотаріуса Шмельової від давання показань? Як повинен діяти слідчий в цій ситуації?

9. У кримінальному провадженні по факту вбивства, слідчий допитав як свідків таких осіб: а) Баранова, учня 5-го класу загальноосвітньої школи; б) Ковальову, пенсіонерку, яка не вміє писати та читати; в) Шмарова, працівника поліції; г) Платова, працівника дипломатичної установи в Україні.

Чи можуть показання цих осіб бути джерелом доказів у кримінальному провадженні?

10. Машков вчинив замах на вбивство Сидорова. Внаслідок удару ножом наскрізь пробито посвідчення охоронця, яке лежало в зовнішній лівій верхній кишені піджака сидорова.

Чи матиме це посвідчення доказове значення у кримінальному провадженні? Якщо так, то до якого виду доказів його слід віднести?

11. Машиніст електропоїзда Дубков та його помічник Тихомиров були засуджені за порушення правил експлуатації транспорту, що потягло загибель пасажирів Петрова. Як на доказ вини обвинувачених суд послався на висновок технічної експертизи. Цю експертизу проводили під час досудового розслідування працівники південно-західної залізниці, яка в цьому провадженні була цивільним відповідачем.

Чи міг висновок технічної експертизи бути джерелом доказів при вказаних обставинах?

12. У кримінальному провадженні про крадіжку особистого майна з квартири Носової, слідчий провів обшук у будинку підозрюваного Волкова, під час якого вилучив певну кількість речей, про що склав протокол. Вирішивши провести детальний огляд вилученого у себе в кабінеті, слідчий запросив для участі в огляді також потерпілу Носову, яка заявила, що всі ці речі належать їй, але були викрадені, що й було зафіксовано в протоколі огляду предметів разом з детальним описом речей.

Оцініть дії слідчого і доказове значення складених протоколів.

19. У висновку судово-психіатричної експертизи було зазначено, що Зайцев під час вчинення діяння не усвідомлював своїх дій і не керував ними, проте примусового лікування не потребує, оскільки вчинене ним діяння не становить великої суспільної небезпеки.

Оцініть висновок експертів.

20. У кримінальному провадженні за підозрою Верхової в зараженні венеричною хворобою слідчий викликав на одночасний допит декількох осіб потерпілого Сомова і свідка – лікаря Бизова. Потерпілий на допит не з'явився,

повідомивши по телефону, що він не бажає давати показання. Лікар Бизов на допит з'явився, але відмовився давати показання щодо хвороби Верхової, заявивши, що ці відомості є лікарською таємницею. У кримінальному провадженні як свідок також була допитана Біленко, яка повідомила, що вона чула від декількох чоловіків, що Верховою заразила їх хворобою, але назвати цих чоловіків не змогла.

Оцініть ситуацію. Чи можуть бути відомості, отримані від Біленко, доказами в кримінальному провадженні?

15. Після пред'явлення для впізнання речей, викрадених з будинку Загороднього, потерпілий, який впізнав ці речі як свої, заявив слідчому клопотання про повернення йому хоча б частини викраденого, насамперед – шкіряної куртки та теплих чобіт, оскільки настала осіння пора і він не має в чому ходити.

Слідчий видав потерпілому куртку та чоботи, відібравши в нього розписку про одержання речей.

Оцініть дії слідчого.

Питання для самоконтролю:

1. Назвіть способи збирання доказів стороною обвинувачення.
2. Яка відмінність між перевіркою та оцінкою доказів?
3. У яких випадках докази визнаються недопустимими?
4. Як класифікуються докази?
5. Яка відмінність між предметом та межами доказування?
6. Назвіть обставини, що підлягають доказуванню.

Теми рефератів, доповідей:

1. Правові гарантії у кримінальному процесуальному доказуванні.
2. Непрямі докази в кримінальному процесі.
3. Мета кримінального процесуального доказування.
4. Презумпції в кримінальному процесуальному доказуванні.

Завдання для самостійної та індивідуальної роботи:

1. Охарактеризуйте юридичні ознаки доказів у кримінальному процесі за такою схемою:

Юридичні ознаки доказів	
Належність доказу –	
Достовірність доказу –	
Допустимість доказу –	
Достатність доказу –	

2. Надайте характеристику сутності та змісту кримінально-процесуального доказування, заповнивши таку таблицю:

Кримінально-процесуальне доказування			
Поняття	Мета	Елементи	Значення

Література до теми:
[4–6, 62, 66, 77–84, 87, 100, 119, 112, 125]

Семінарське заняття 4.2. (2 години)

Питання для обговорення:

1. Показання свідка, потерпілого, підозрюваного, обвинуваченого, експерта.
2. Речові докази: поняття та види.
3. Документи як джерело доказів.
4. Висновок експерта та види експертиз за процесуальною ознакою.

Практичні завдання до семінарського заняття 4.2. «Кримінальні процесуальні джерела доказів».

Під час самостійної підготовки студенти письмово вирішують запропоновані задачі. На занятті відбувається обговорення їх рішень та реферативних повідомлень. Викладач, який веде семінарські заняття, визначає кількість задач на кожне заняття з врахуванням кількості годин, що відводиться на розгляд теми.

1. Під час допиту як свідка у кримінальному провадженні про хуліганство, Серова повідомила, що безпосередньо вона хуліганських дій не бачила, проте чула в дворі розмови про обставини цього кримінального правопорушення.

Чи має доказове значення інформація, повідомлена Серовою?

2. У кримінальному провадженні за підозрою Ларіна у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 286 КК України слідчий викликав на допит потерпілого Семенова. Потерпілий став розповідати про те, що під автомобіль він потрапив внаслідок своєї необачності. Слідчий зупинив допит і роз'яснив потерпілому, що від нього вимагається не оцінка фактів, а їхнє точне викладення.

Чи правомірні дії слідчого? У чому полягають особливості предмету показань потерпілого на відміну від показань свідка?

3. За підозрою у вчиненні вбивства заступника директора заводу було затримано Семена Кальченка. Під час особистого обшуку було знайдено паспорт на його ім'я, довідку про звільнення з місць позбавлення волі та

записку такого змісту: «Сем, півсотні твої, візьми першого на себе».

Яке доказове значення мають вилучені предмети?

4. Організованою групою було вчинено викрадення Олексієнка, якого доставили до гаражу і утримували там два тижні. Слідчий визнав гараж речовим доказом у цьому кримінальному провадженні і згодом, під час розгляду справи в суді, гараж був конфіскований.

Оцініть рішення слідчого і суду. Дайте визначення речових доказів у кримінальному провадженні.

5. Патруль поліції підібрав на вулиці чоловіка, який знаходився у нетверезому стані. У нього до руки був прив'язаний папуга. Коли чоловіка разом з папугою доставили до відділення поліції, чоловік через свій стан не міг відповісти на жодне питання. І тут заговорив папуга. Він чітко відповів на окремі протокольні питання: Ім'я? – Джакоб. Місцепроживання? – Зоомагазин–Оазис. З'ясувалося, що Джакоб – одна з дванадцяти птахів, що були викрадені декілька днів тому і який коштує 2000 доларів США.

Чи є звуки, що промовив папуга доказами? Якщо ні, то чому? Якщо так, то яке це джерело доказів? Яким є спосіб його процесуального оформлення? Яким може бути раціональний спосіб подальшого використання отриманої інформації?

6. У провадженні про крадіжку з магазину на місці події був виявлений характерний слід зубів, залишений на куску вершкового масла. Засобів фіксації цього сліду у слідчого не було. А тому, він запропонував понятому Колосову (за спеціальністю зубному лікарю) ретельно оглянути слід, запам'ятати його індивідуальні ознаки (для вірності зробити малюнок) і бути готовим співставити їх зі слідами зубів підозрюваних, щоб потім дати показання як свідок.

Оцініть дії слідчого. Чи може Колосов бути допитаним як свідок про вказані обставини?

7. У кримінальному провадженні щодо підозрюваного Колосова у вчиненні крадіжки є копія вироку про його колишню судимість.

Чи може бути копія вироку джерелом доказів у цьому кримінальному провадженні?

8. Майстер виробничої дільниці Макаров був притягнутий до кримінальної відповідальності за порушення правил охорони праці, що призвело до заподіяння тілесних ушкоджень робітнику Савчуку (ч. 1 ст. 271 КК України). Під час досудового розслідування була проведена технічна експертиза. У судовому засіданні суд для з'ясування певних спеціальних питань, які не були вирішені у висновку експерта, викликав експерта, що проводив експертизу на досудовому слідстві, і спеціаліста – інженера з техніки безпеки. Після оголошення висновку експерта та його допиту з низки спеціальних питань суд заслухав і думку спеціаліста з цих же питань. У вироку суд послався

на висновок експерта й думку, висловлену в судовому засіданні спеціалістом, як на докази, що підтверджують винність Макарова.

Оцініть дії суду.

Питання для самоконтролю:

1. Які є різновиди показань підозрюваного, обвинуваченого?
2. У чому полягає відмінність між документом як самостійним джерелом доказів та документом – речовим доказом?
3. Дайте визначення висновку експерта.
4. Який порядок зберігання речових доказів?
5. Чи є джерелами доказів протоколи допиту свідка, потерпілого, підозрюваного?

Теми рефератів, доповідей:

1. Висновок експерта як джерело доказів.
2. Речові докази у кримінальному процесі.

Завдання для самостійної та індивідуальної роботи:

1. Охарактеризуйте за запропонованою схемою сутність і особливості таких джерел доказів як показання свідка, потерпілого, підозрюваного, обвинуваченого, експерта:

Сутність і особливості показань		
Суб'єкт	Сутність	Особливості
Свідка		
Потерпілого		
Підозрюваного		
Обвинуваченого		
Експерта		

Література до теми:

[4–6, 62, 66, 77–84, 87, 100, 119, 112, 125]

Тема 5. Фіксування кримінального провадження. Процесуальні рішення. Повідомлення. Процесуальні строки і витрати.

Семінарське заняття – 4 год.

Ключові терміни та поняття до теми:

Фіксування кримінального провадження, протокол; журнал судового засідання; реєстр матеріалів досудового розслідування; процесуальні рішення; процесуальні строки; класифікація процесуальних строків; порядок обчислення

процесуальних строків; продовження та поновлення процесуальних строків.

Семінарське заняття 5.1. (2 години)

Питання для обговорення:

1. Фіксування кримінального провадження і його форми.
2. Застосування технічних засобів фіксування кримінального провадження.
3. Поняття і форми процесуальних рішень.
4. Повідомлення у кримінальному провадженні.
5. Поняття, види та значення процесуальних строків у кримінальному провадженні.
6. Порядок обчислення, продовження та поновлення процесуальних строків.
7. Поняття та види процесуальних витрат.
8. Характеристика окремих видів процесуальних витрат.

Практичні завдання до семінарського заняття 5.1. «Фіксування кримінального провадження. Процесуальні рішення. Повідомлення. Процесуальні строки і витрати».

Під час самостійної підготовки студенти письмово складають схематично типову структуру різних процесуальних рішень і на занятті відбувається їхнє обговорення.

1. Складіть схематично типову структуру слідчого, дізнавача, прокурора.
2. Складіть схематично типову структуру протоколу.

Семінарське заняття 5.2. (2 години)

Питання для обговорення:

1. Поняття, види та значення процесуальних строків у кримінальному провадженні.
2. Порядок обчислення, продовження та поновлення процесуальних строків.
3. Поняття та види процесуальних витрат.
4. Характеристика окремих видів процесуальних витрат.

Практичні завдання до семінарського заняття 5.2. «Фіксування кримінального провадження. Процесуальні рішення. Повідомлення. Процесуальні строки і витрати».

Під час самостійної підготовки студенти письмово вирішують запропоновані задачі. На занятті відбувається обговорення їх рішень та реферативних повідомлень.

1. 10 грудня 2014 року о 20 год. 00 хв. Король звернувся до поліції з заявою про викрадення з його квартири грошей на суму 10000 гривень. Відповідно до ч. 1 ст. 214 КПК України слідчий зобов'язаний не пізніше 24 годин після подання заяви про вчинення кримінального правопорушення внести відповідні відомості до ЄРДР та розпочати розслідування. Відомості про кримінальне правопорушення вчинене відносно Короля були внесені до ЄРДР 11 грудня 2014 року о 20 год. 50 хв.

Чи допущено в цьому випадку порушення норм кримінального процесуального законодавства?

2. 20 грудня 2014 року о 15 год. 00 хв. Мартинюка було затримано уповноваженою службовою особою на підставі п. 2 ч. 1 ст. 208 КПК України. 23 грудня о 11 год. 20 хв. слідчим суддею була постановлена ухвала про застосування щодо Мартинюка запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою строком на 60 днів.

Визначте дату закінчення дії ухвали про застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою з урахуванням вимог ст. 197 КПК України. Чи зміниться ця дата, якщо вона буде припадати на неробочий день?

3. 20 листопада 2014 року Пояркова звернулася до поліції з заявою про те, що двоє незнайомих чоловіків вирвали у неї з рук сумочку з грошима та мобільним телефоном і зникли. 21 листопада 2014 року відомості про це кримінальне правопорушення, передбачене ч. 2 ст. 186 КК України (грабіж вчинений за попередньою змовою групою осіб), були внесені до ЄРДР та розпочато розслідування. Під час досудового розслідування було встановлено, що кримінальне правопорушення вчинено Пінчуком та Якименком, яким 15 грудня 2014 року було оголошено про підозру.

Визначте дату закінчення строку досудового розслідування з урахуванням вимог ст. 219 КПК України. Який порядок обчислення процесуальних строків місяцями?

4. 30 жовтня 2014 року Сидоренку було повідомлено про підозру у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 4 ст. 186 КК України (грабіж вчинений у великих розмірах), та застосовано щодо нього запобіжний захід у вигляді застави. 2 січня 2015 року, враховуючи вимоги ст. 219 КПК України, прокурором був затверджений обвинувальний акт та разом з додатками направлений до суду.

Чи допущено в цьому випадку порушення норм кримінального процесуального законодавства щодо додержання строку досудового розслідування, якщо врахувати, що 31 грудня 2014 року та 1 січня 2015 року – це неробочі дні?

Тема 6. Відшкодування шкоди у кримінальному процесі.

Семінарське заняття – 2 год.

Ключові терміни та поняття до теми:

Шкода, яка підлягає відшкодуванню у кримінальному провадженні; форми відшкодування шкоди, завданої кримінальним правопорушенням; цивільний позов у кримінальному провадженні; позовна заява; підстави і порядок пред'явлення цивільного позову; процесуальні заходи забезпечення відшкодування шкоди; шкода, завдана незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органу, що здійснює ОРД, досудове розслідування, прокуратури та суду.

Семінарське заняття 6 (2 години)

Питання для обговорення:

1. Способи відшкодування (компенсації) шкоди у кримінальному провадженні.
2. Поняття та види шкоди, яка підлягає відшкодуванню (компенсації) у кримінальному провадженні.
3. Процесуальний порядок пред'явлення та вирішення цивільного позову у кримінальному провадженні.
4. Відшкодування шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю.
5. Виплата винагороди викривачу.

Практичні завдання до семінарського заняття 6. «Відшкодування шкоди у кримінальному процесі».

Під час самостійної підготовки студенти письмово вирішують запропоновані задачі. На занятті відбувається обговорення їх рішень та реферативних повідомлень. Викладач, який веде семінарські заняття, визначає кількість задач на кожне заняття з врахуванням кількості годин, що відводиться на розгляд теми.

1. Під час розгляду цивільного позову в судовому засіданні обвинувачений повідомив, що цивільний позивач вже звертався з таким самим позовом в межах цивільного судочинства проти нього, проте такий позов суд залишив без розгляду.

Яке рішення в такій ситуації повинен ухвалити суд?

2. Із роздягальні басейну Гунько викрав шкіряну куртку, що належала Семенову. Потерпілий, а також його батьки, допитані як свідки, заявили, що заплатили за неї на речовому ринку 2460 гривень. Висновком товарознавчої

експертизи вартість куртки була визначена в розмірі 1000 гривень.

Визначте характер і розмір завданої потерпілому шкоди в описаній ситуації. Яке значення має правильне встановлення розміру шкоди? Які види шкоди передбачені кримінальним процесуальним законом?

3. Назарук і Шевчук на вулиці напали на Гаврилова, забрали в нього мобільний телефон і, аби уникнути переслідування, побили його. Гаврилову були завдані середньої тяжкості тілесні ушкодження. Протягом 19 днів він знаходився в лікарні, 8 днів лікувався амбулаторно. Гаврилов заявив цивільний позов у якому вимагав відшкодувати йому різницю в заробітній платі у зв'язку з лікарняним, а також вартість мобільного телефону та пошкодженої куртки. Адміністрація лікарні, де перебував Гаврилов, пред'явила позов про відшкодування 6000 гривень, витрачених лікарнею на його лікування та харчування.

Оцініть ситуацію. Яка шкода і кому має бути відшкодована? Чи зобов'язаний цивільний позивач доказувати розмір завданої йому шкоди?

4. В результаті нанесення Мироненку тяжких тілесних ушкоджень двома невідомими особами він втратив зір. В ході досудового розслідування кримінального правопорушення не вдалося встановити осіб, які це вчинили.

Чи має право Мироненко на відшкодування шкоди, завданої кримінальним правопорушенням? Якщо так, то який порядок відшкодування?

5. Керуючи автомобілем, Савчук допустив перевищення швидкості і, не впоравшись з керуванням, здійснив наїзд на продуктовий кіоск, чим завдав власнику шкоди на 7000 гривень. Колега Савчука виявив бажання відшкодувати завдану ним шкоду. На що слідчий повідомив, що для відшкодування шкоди потерпілий має звернутися з цивільним позовом, а відшкодувати шкоду має сам Савчук.

Оцініть дії слідчого.

6. 19-річний Туренко разом з 13-річним Єгоровим вчинили крадіжку автомобіля, що належав Завадському. Катаючись на викраденому автомобілі, вони, не впоравшись з керуванням, вдарилися в огорожу та пошкодили автомобіль на суму 2500 гривень. Від потерпілого Завадського надійшла позовна заява про відшкодування йому шкоди, завданої кримінальним правопорушенням.

Хто бути нести відповідальність за заподіяну шкоду? Яким чином особа, якій заподіяно шкоду кримінальним правопорушенням, набуває статус цивільного позивача у кримінальному провадженні?

7. Керуючи автомобілем, що належав ремонтно-будівельному управлінню, Грабчук допустив перевищення швидкості і, не впоравшись з керуванням, виїхав на тротуар, де здійснив наїзд на підлітка.

Хто вправі пред'явити цивільний позов про відшкодування шкоди, завданої кримінальним правопорушенням? Хто буде нести відповідальність за шкоду, заподіяну кримінальним правопорушенням, яке вчинив Грабчук?

8. Рогоза, Потапов і Дончук визнані судом винним у вчиненні крадіжки з магазину, Бойко – у заздальгідь не обіцяному зберіганні майна, завідомо здобутого злочинним шляхом, а Климов – у заздальгідь не обіцяному придбанні майна, завідомо здобутого злочинним шляхом. Гаврилов, який безпосередньо брав участь у вчиненні крадіжки, втік після оголошення йому про підозру і його місцезнаходження не було відоме. У зв'язку з цим матеріали кримінального провадження відносно Гаврилова були виділені в окреме провадження, яке було зупинено на підставі п.2 ч.1 ст.280 КПК України. Шкода, завдана кримінальним правопорушенням, була визначена в розмірі 9000 гривень, і за позовом адміністрації магазину суд прийняв рішення про стягнення цієї суми солідарно з Рогози, Потапова, Дончука, Бойка, Климова і Гаврилова.

Оцініть рішення суду.

Чи вправі суд вирішувати питання про відшкодування шкоди за відсутності цивільного позову в кримінальному провадженні?

9. У судовому засіданні розглядалося кримінальне провадження про викрадення Півненком мобільного телефону у Іваненка, в результаті чого йому було заподіяно шкоду на суму 3000 гривень. Під час досудового провадження Іваненко подав цивільний позов про відшкодування завданої йому шкоди. В судове засідання Іваненко не з'являвся, хоча і був належним чином повідомлений про дату, час і місце судового розгляду, та ніяких клопотань до суду не подавав. У зв'язку з цим, ухвалюючи обвинувальний вирок Півненку, суддя залишив цивільний позов без розгляду.

Оцініть рішення суду. Чи має право Іваненко звернутися ще раз з цим же позовом, якщо так, то куди він має звертатися?

Питання для самоконтролю:

1. Назвіть способи відшкодування (компенсації) шкоди у кримінальному провадженні.

2. Які види шкоди підлягають відшкодуванню (компенсації) у кримінальному провадженні?

3. Хто має право на відшкодування шкоди у кримінальному провадженні?

4. Дайте визначення цивільного позову у кримінальному провадженні.

5. Вкажіть підстави та предмет цивільного позову у кримінальному провадженні.

6. Хто може пред'явити цивільний позов у кримінальному провадженні?

7. У чому переваги розгляду цивільного позову у кримінальному провадженні?

8. Який порядок пред'явлення цивільного позову в кримінальному провадженні?

9. На кого покладено обов'язок доказування виду та розміру шкоди, завданої кримінальним правопорушенням?

10. Які рішення може ухвалити суд щодо цивільного позову, заявленого у кримінальному провадженні?

11. Яке рішення має ухвалити суд щодо цивільного позову в кримінальному провадженні, якщо немає події кримінального правопорушення?

12. Назвіть випадки відшкодування шкоди за рахунок Державного бюджету України.

13. Яка процедура виплати винагороди викривачу?

Теми рефератів, доповідей:

1. Правові позиції Європейського суду з прав людини щодо завдання шкоди особі незаконними діями органів досудового розслідування, прокуратури та суду в Україні.

2. Цивільний позов як кримінально-процесуальний засіб забезпечення прав і законних інтересів осіб, яким кримінальним правопорушенням завдано шкоди.

3. Виплата винагороди викривачу: стан правового регулювання і проблеми реалізації.

Завдання для самостійної та індивідуальної роботи:

Законспектуйте основні положення:

– Рішення Європейського суду з прав людини у справі–Третьяков проти України (заява №16698/05) рішення від 29 вересня 2011 року – режим доступу – http://court.gov.ua/sud0190/about/sudova_praktyka/tretyakov/

Література до теми:

[4–6, 52, 7–84, 87, 100, 109, 119, 125]

Тема 7. Заходи забезпечення кримінального провадження.

Семінарські заняття – 4 год.

Ключові терміни та поняття до теми:

Заходи забезпечення кримінального провадження та їх види; виклик слідчим, прокурором, судовий виклик; привід; накладення грошового стягнення; тимчасове обмеження у користуванні спеціальним правом; відсторонення від посади; тимчасовий доступ до речей і документів; тимчасове вилучення майна; арешт майна.

Семінарське заняття 7.1. (2 години)

Питання для обговорення:

1. Поняття, види та класифікація заходів забезпечення кримінального провадження.
2. Виклик слідчим, дізнавачем, прокурором, судовий виклик і привід.
3. Накладення грошового стягнення.
4. Тимчасове обмеження у користуванні спеціальним правом.

Семінарське заняття 7.2. (2 години)

Питання для обговорення:

1. Відсторонення від посади. Тимчасове відсторонення судді від здійснення правосуддя.
2. Тимчасовий доступ до речей і документів.
3. Тимчасове вилучення майна.
4. Арешт майна.

Практичні завдання до семінарського заняття 7 «Заходи забезпечення кримінального провадження».

Під час самостійної підготовки студенти письмово вирішують запропоновані задачі. На занятті відбувається обговорення їх рішень та реферативних повідомлень. Викладач, який веде семінарські заняття, визначає кількість задач на кожне заняття з врахуванням кількості годин, що відводиться на розгляд теми.

1. У дворі будинку був виявлений труп жінки з ножовими пораненнями. Дані, що були отримані під час огляду місця події, давали підстави вважати, що жінка була вбита білявим чоловіком високого зросту, який був одягнутий у світлу шкіряну куртку. Через 30 хвилин працівники поліції в кафе, що розташоване неподалік від місця події, виявили білявого чоловіка високого зросту, що був одягнутий у світлу шкіряну куртку, на якій були плями бурого кольору, а на руках мали місце подряпини. Цей чоловік при появі працівників поліції почав нервувати й намагався вийти з приміщення кафе, однак був ними зупинений. Чоловік пред'явив документи на ім'я Рубана та повідомив, що він уже близько двох годин знаходиться в цьому кафе, а свою спробу вийти пояснив тим, що він раніше судимий і не має бажання зайвий раз спілкуватися з працівниками поліції. Рубан був доставлений до поліції.

Чи є підстави для затримання Рубана? Які вимоги процесуального законодавства має виконати уповноважена службова особа, що здійснила затримання особи, негайно після затримання?

2. Прохоров був затриманий працівниками поліції о 10 год. 10 хв. на місці вчинення квартирної крадіжки та доставлений до поліції о 11 год. 20 хв. Через зайнятість іншими справами протокол затримання було складено о

14год.00хв., де вказали, що підставою затримання є підозра у вчиненні квартирної крадіжки, а час затримання – 14год.00хв.

Оцініть дотримання вимог процесуального законодавства при складанні протоколу про затримання? З якого моменту особа вважається затриманою?

3. Свідок Іванова була викликана для проведення одночасного допиту зі свідком Потапенком. Вказані особи були завчасно повідомлені про виклик (було підтвердження отримання ними повістки про виклик). Проте ні Іванова, яка самостійно виховувала п'ятирічного сина, ні Потапенко на допит не з'явилися. При цьому Іванова не повідомила слідчого про причини свого неприбуття, а Потапенко зателефонував та сказав, що не прибуде у вказаний час, так як в цей день він має бути на іспиті в інституті.

Оцініть ситуацію. Які заходи забезпечення кримінального провадження можуть бути застосовувані до Іванової та Потапенка через неприбуття їх на виклик?

4. Слідчий викликав Дронова по телефону для допиту як підозрюваного, але той відмовився з'являтися за викликом на тій підставі, що він не вважає себе підозрюваним, так як підозру йому не повідомляли. Слідчий звернувся до суду з клопотанням про привід Дронова.

Дайте оцінку діям слідчого.

5. Лаврук, який працює водієм таксі, керуючи власним автомобілем у стані алкогольного сп'яніння, порушив правила дорожнього руху, внаслідок чого здійснив наїзд на пішохода та завдав йому тяжкі тілесні ушкодження. Лавруку було оголошено про підозру у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 286 КК України. Слідчий, враховуючи обставини вчиненого та особу підозрюваного, за погодженням з прокурором звернувся до суду з клопотанням про відсторонення Лаврука від посади.

Оцініть ситуацію. Яке рішення повинен прийняти слідчий суддя у вказаній ситуації? Який захід забезпечення кримінального провадження доцільно було б застосувати щодо Лаврука з метою недопущення повторного порушення правил дорожнього руху.

6. Щур разом Присяжнюком здійснили напад на Ростова, чим вчинили кримінальне правопорушення, передбачене ч. 2 ст. 187 КК України (розбій, вчинений за попередньою змовою групою осіб). Щур був затриманий уповноваженою службовою особою, а місцезнаходження Присяжнюка під час досудового розслідування встановити не вдалося. Під час особистого обшуку затриманого Щура, при ньому було виявлено та вилучено мобільний телефон Присяжнюка.

Який захід забезпечення кримінального провадження доцільно здійснити з метою встановлення місцезнаходження Присяжнюка? Який

процесуальний порядок здійснення цього заходу забезпечення кримінального провадження?

7. Під час здійснення обшуку квартири Іванової потерпіла заявила, що норкова шуба, яка знаходилася в цій квартирі, належить саме їй. Але зникнення цієї шуби вона не помітила, а тому і не вказала в переліку викрадених речей.

Як слідчому слід поступити у вказаній ситуації?

8. Слідчий встановив, що підозрюваний Юрченко розтрачує майно, на яке накладено арешт і яке було передане йому на відповідальне зберігання.

Чи є ця обставина підставою для зміни обраного відносно Юрченка запобіжного заходу особистого зобов'язання на суворіший?

Питання для самоконтролю:

1. Визначте поняття заходів забезпечення кримінального провадження.
2. Перерахуйте заходи забезпечення кримінального провадження.
3. Які види затримання передбачено в КПК України?
4. Які причини неприбуття особи на виклик є поважними?
5. До кого може бути застосований привід?
6. За що може бути накладене грошове стягнення?
7. Які документи можуть бути тимчасово вилученими?
8. Щодо кого може бути здійснено відсторонення від посади?
9. У чому полягає тимчасовий доступ до речей і документів?
10. На яке майно можна накладати арешт?
11. Які види затримання передбачено в КПК України?

Теми рефератів, доповідей:

1. Аналіз практики Європейського суду з прав людини щодо дотримання положень ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

Література до теми:

[4–6, 30, 31, 37, 40, 42, 43, 51, 57–59, 61, 64, 76–84, 87, 100, 111, 119, 125, 131–135]

Тема 8. Запобіжні заходи.

Семінарські заняття – 4 год.

Ключові терміни та поняття до теми:

Запобіжні заходи та їх види; порядок, підстави та мета застосування запобіжних заходів; особисте зобов'язання; особиста порука; застава; домашній арешт; застосування електронних засобів контролю; тримання під вартою; затримання та його види; застосування запобіжних заходів щодо неповнолітніх.

Семінарське заняття 8.1 (2 години)

Питання для обговорення:

1. Запобіжні заходи: поняття та види.
3. Мета і підстави застосування запобіжних заходів.
4. Загальний порядок застосування запобіжних заходів.
5. Зміна чи скасування запобіжного заходу.
6. Особисте зобов'язання.
7. Особиста порука.

Семінарське заняття 8.1 (2 години)

1. Застава як запобіжний захід.
2. Домашній арешт: підстави та порядок застосування.
3. Тримання під вартою: підстави та порядок застосування, строки тримання особи під вартою.
4. Затримання. Види затримання в кримінальному процесуальному законодавстві та особи, уповноважені його застосовувати.

Практичні завдання до семінарського заняття 8

«Запобіжні заходи».

Під час самостійної підготовки студенти письмово вирішують запропоновані задачі. На занятті відбувається обговорення їх рішень та реферативних повідомлень. Викладач, який веде семінарські заняття, визначає кількість задач на кожне заняття з врахуванням кількості годин, що відводиться на розгляд теми.

1. Затримання підозрюваного Абраменко відбулося о 18 годині 30 хвилин 15 квітня.

Коли спливе конституційний строк затримання?

2. Особу було затримано. Слідчим за погодженням з прокурором складено та вручено їй повідомлення про підозру через 24 години з моменту затримання.

Оцініть дії слідчого та прокурора.

3. До підозрюваного було обрано запобіжний захід у вигляді тримання під вартою із визначенням розміру застави. Заставу було внесено родичами підозрюваного через тиждень після винесення ухвали.

Коли підозрюваний підлягає звільненню з-під варті за таких умов?

4. Прокурор подав до слідчого судді клопотання про зміну обраного до підозрюваного запобіжного заходу у вигляді застави на інший запобіжний захід - тримання під вартою. Прокурор обґрунтував своє клопотання тим, що підозрюваний вчасно не вніс заставу, яка була передбачена ухвалою слідчого

судді. Підозрюваний проти задоволення клопотання заперечував та зазначив, що за нього заставу було внесено його захисником. Однак прокурор вказав, що внесення застави захисником КПК не передбачено, а тому застава вважається невнесеною.

Яке рішення повинен ухвалити слідчий суддя за результатами розгляду клопотання прокурора?

5. Павлюку було оголошено про підозру у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 185 КК України (крадіжка за попередньою змовою групою осіб). Слідчий звернувся до слідчого судді з клопотанням, погодженим з прокурором, про застосування щодо Павлюка запобіжного заходу у вигляді застави, мотивуючи це тим, що за вказане кримінальне правопорушення передбачено покарання у вигляді обмеження волі на строк до 5 років або позбавленням волі на той самий строк.

Чи достатньо підстав для застосування запобіжного заходу у вказаній ситуації? Яке рішення має прийняти слідчий суддя за розглядом цього клопотання?

6. Лозицькому було оголошено про підозру у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 203² КК України (зайняття гральним бізнесом). Слідчий встановив, що підозрюваний через погрози схиляє свідків – очевидців злочину, до давання неправдивих показань та звернувся з клопотанням, погодженим з прокурором, до слідчого судді про застосування Лозицькому запобіжного заходу у вигляді домашнього арешту.

Визначте підстави застосування запобіжного заходу у вказаному випадку. Чи дотримані вимоги кримінального процесуального законодавства щодо умов застосування домашнього арешту Лозицькому?

7. Слідчий здійснював кримінальне провадження, у якому Чистому було повідомлено про підозру у вчиненні злочину, передбаченого ч. 1 ст. 121 КК України (умисне тяжке тілесне ушкодження). Відносно підозрюваного Чистого слідчим суддею за клопотанням слідчого, погодженого з прокурором, був обраний запобіжний захід у вигляді тримання під вартою. Під час подальшого провадження слідчий перекваліфікував дії Чистого й повідомив йому про зміну підозри на ст. 124 КК України (умисне заподіяння тяжких тілесних ушкоджень у разі перевищення меж необхідної оборони).

Чи повинен слідчий в цій ситуації вирішувати питання про зміну запобіжного заходу? Якщо так, то на якій підставі та в якому порядку?

8. У кримінальному провадженні щодо розслідування кримінального правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 186 КК України, слідчий звернувся до слідчого судді з клопотанням, погодженим з прокурором, про застосування підозрюваному Антонову запобіжного заходу у вигляді особистого зобов'язання мотивуючи це рішення наявністю фактичних даних, які дають підстави вважати, що Антонов може перешкоджати кримінальному

провадженню. Слідчий суддя, після одержання цього клопотання 15 січня о 10 год. 00 хв., призначив дату судового слухання на 18 січня о 16 год. 00 хв. та здійснив судовий виклик Антонова на цей же час.

Оцініть дії слідчого та слідчого судді в описаній ситуації. Чи допустили вони порушення вимог процесуального законодавства? Якщо так, то які саме?

9. До слідчого, що здійснював кримінальне провадження, у якому Саприкіну було оголошено про підозру у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 4 ст. 296 КК України (хуліганство, вчинене із застосуванням холодної зброї), звернулися 65-річний батько, 18-річний син і дружина підозрюваного з клопотанням передати їм Саприкіна на поруки. Усі троє гарантували забезпечення виконання підозрюваним покладених на нього обов'язків та, за необхідності, доставку його до органу досудового розслідування чи в суд на першу про те вимогу. Слідчий звернувся з клопотанням, погодженим з прокурором, до слідчого судді про застосування Саприкіну запобіжного заходу у вигляді особистої поруки.

Як слідчий суддя має вирішити заявлене клопотання? Які є процесуальні вимоги до кількості поручителів у кримінальному провадженні?

10. Самсонову було оголошено про підозру у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 121 КК України (умисне тяжке тілесне ушкодження). Слідчий звернувся до слідчого судді з клопотанням, погодженим з прокурором, про застосування Самсонову запобіжного заходу у вигляді застави на суму 10000 гривень та навів достатньо даних, які дають підстави вважати, що Самсонов буде переховуватися від органів досудового розслідування.

Оцініть ситуацію. Яке рішення має прийняти слідчий суддя за розглядом цього клопотання?

11. 12 листопада о 16 год. 30 хв. Машков був затриманий уповноваженою службовою особою на підставі п. 2 ч. 1 ст. 208 КПК України за підозрою у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 3 ст. 187 КК України (розбій, поєднаний з проникненням у житло). 14 листопада о 17 год. 00 хв. слідчий суддя задовольнив клопотання слідчого та постановив ухвалу про застосування щодо підозрюваного Машкова запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою строком на 60 днів.

25 листопада Машков був звільнений з під варти, так як була внесена застава, визначена в ухвалі слідчого судді про обрання запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою. У зв'язку з тим, що Машков, будучи належним чином повідомлений, не з'являвся за викликом до слідчого без поважних причин та не повідомляв про причини своєї неявки, за рішенням слідчого судді 15 грудня застава була звернена в дохід держави, а відносно Машкова було прийнято рішення про зміну запобіжного заходу у вигляді застави на тримання під вартою.

З якого моменту слід обчислювати строк тримання під вартою підозрюваного Машикова? Який максимальний строк тримання під вартою може бути вказаний в ухвалі слідчого судді про зміну Машикову запобіжного заходу у вигляді застави на тримання під вартою? Назвіть максимальний строк тримання під вартою під час досудового розслідування.

12.7 січня о 10 год. 00 хв. Петров був затриманий уповноваженою службовою особою на підставі п. 1 ч. 1 ст. 208 КПК України. 10 січня о 9 год. 00 хв. Петров був доставлений до суду для розгляду клопотання про застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою. За результатами розгляду клопотання слідчий суддя постановив ухвалу про застосування щодо Петрова запобіжного заходу у вигляді застави, і тому він був звільнений з-під варти 10 січня о 11 год. 30хв.

Чи відбулося в описаній ситуації порушення норм кримінального процесуального законодавства? Якщо так, то яких саме?

Питання для самоконтролю:

1. Визначте поняття запобіжних заходів.
2. Які види запобіжних заходів визначено в КПК України?
3. За якими критеріями можна класифікувати запобіжні заходи?
4. Вкажіть мету та підстави застосування запобіжних заходів?
5. У чому суть запобіжного заходу – особисте зобов'язання?
6. Скільки поручителів може бути у підозрюваного, обвинуваченого?
7. У чому суть запобіжного заходу у вигляді застави?
8. У чому суть домашнього арешту як запобіжного заходу?
9. Які умови застосування запобіжного заходу тримання під вартою?
10. З якого моменту обчислюється строк тримання під вартою?
11. Який обов'язок НЕ може бути покладений на особу в разі обрання до неї запобіжного заходу у вигляді особистого зобов'язання?

Теми рефератів, доповідей:

1. Застосування запобіжного заходу у вигляді застави: історія розвитку та проблеми застосування.
2. Міжнародні стандарти процедури затримання та взяття під варту.

Література до теми:

[46, 30, 31, 37, 40, 42, 43, 51, 57–59, 61, 64, 76-84, 87, 100, 111, 119, 125, 131-135]

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДО ДИСЦИПЛІНИ:

Нормативно-правові акти:

1. Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 року // Права людини. Міжнародні договори України, декларації, документи. – К., 1992. – С. 18–24.

2. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16 грудня 1966 року // Права людини. Міжнародні договори України, декларації, документи. – К., 1992. – С. 36–62.

3. Європейська конвенція з прав людини (Конвенція про захист прав і основних свобод людини від 4 листопада 1950 року) // Права людини і професійні стандарти для юристів в документах міжнародних організацій. – Амстердам – Київ, 1996. – С. 12–17.

4. Конституція України від 28 червня 1996 року (із змінами та доповненнями) // Відомості Верховної Ради України від 23 липня 1996 року, № 30. – Ст.141.

5. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012. // Голос України. – 2012. – 19 травня (№ 90–91).

6. Кримінальний процесуальний кодекс України [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>

7. Кримінальний кодекс України: Чинне законодавство зі змінами та допов. / Україна. Закони. – К.: Алерта; ЦУЛ, 2011. – 174 с.

8. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05 липня 2012 року // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb_n/webproc4_1?id=&pf3511=43306

9. Про амністію: Закон України від 12 грудня 2008 року // Відомості Верховної Ради України. – 2009. – № 15. – Ст. 189

10. Про безоплатну правову допомогу: Закон України від 2 червня 2011 року № 3460-VI в редакції від 04.11.2018 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-17>.

11. Про виконавче провадження: Закон України від 2 червня 2016 р. № 1404-VIII. // [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1404-19>.

12. Про військову службу правопорядку у Збройних Силах України: Закон України від 7 березня 2002 року // [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3099-14>.

13. Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів: Закон України від 23 грудня 1993 року. // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3781-12>.

14. Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві: Закон України від 23 грудня 1993 року. // Голос України. – 1994. – 2 березня.

15. Про звернення громадян: Закон України від 2 жовтня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – Режим доступу : <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80>.

16. Про Національну поліцію: Закон України від 02 липня 2015 року // [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=55082

17. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18 лютого 1992 року // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 22. – Ст. 303.

18. Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей: Закон України від 24 січня 1995 року // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 6. – Ст.35.

19. Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю: Закон України від 30 червня 1993 року [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3341-12>.

20. Про попереднє ув'язнення: Закон України від 30 червня 1993 року [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://zakon.help/law/3352-XII/edition01.03.2016/page1>.

21. Про прокуратуру: Закон України від 14.10.2014 року // Офіційний вісник України від 07.11.2014. – № 87. – Ст. 2471.

22. Про Службу безпеки України: Закон України від 25 березня 1992 року // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 27. – Ст. 382.

23. Про судову експертизу: Закон України в редакції 15.12.2017 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/ru/4038-12>.

24. Закон України «Про судоустрій і статус суддів» від 2 червня 2016 року № 1402-VIII в редакції 31.10.2019 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>.

25. Положення про дипломатичні представництва та консульські установи іноземних держав в Україні. Затв. Указом Президента України від 10 червня 1993 року. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/198/93>.

26. Про деякі питання дотримання розумних строків розгляду судами цивільних, кримінальних справ і справ про адміністративні правопорушення : Постанова пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 17 жовтня 2014 року № 11 // [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://sc.gov.ua/ua/postanovi_za_2014_rik.html.

27. Про деякі питання здійснення слідчим суддею суду першої інстанції судового контролю за дотриманням прав, свобод та інтересів осіб під час застосування заходів забезпечення кримінального провадження: Інформаційний лист Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 5 квітня 2013 року №223–558/0/4–13 // Новий Кримінальний процесуальний кодекс України: коментарі, роз'яснення, документи. – К.: Юрінком Інтер, 2013. – С. 174–184.

28. Про деякі питання порядку застосування запобіжних заходів під час досудового розслідування та судового провадження відповідно до кримінального процесуального кодексу України: Інформаційний лист Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 4 квітня 2013 року №511-550/0/4-13 // Кримінальний процесуальний кодекс України: коментарі, роз'яснення, документи. – К.: Юрінком Інтер, 2013. – С. 157–174.

29. Про деякі питання порядку оскарження рішень, дій чи бездіяльності під час досудового розслідування: Інформаційний лист Вищого спеціалізованого

суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 09 листопада 2012 року № 1640/0/4-12.

30. Про затвердження Інструкції з організації обліку та руху кримінальних проваджень в органах досудового розслідування Національної поліції України: Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 14.04.2016 № 296.

31. Про затвердження Порядку ведення єдиного обліку в органах (підрозділах) поліції заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та інші події: Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 08.02.2019 № 100.

32. Про затвердження Інструкції про порядок виконання органами Національної поліції ухвал слідчого судді, суду про обрання запобіжного заходу у вигляді домашнього арешту та про зміну раніше обраного запобіжного заходу на запобіжний захід у вигляді домашнього арешту: наказ МВС України від 13.07.2016 № 654.

33. Про затвердження Інструкції про порядок і розміри відшкодування витрат та виплат винагороди особам, що викликаються до органів дізнання, досудового слідства, прокуратури, суду або до органів, у провадженні яких перебувають справи про адміністративні правопорушення, та виплати державним науково-дослідним установам судової експертизи за виконання їх працівниками функцій експертів і спеціалістів: Постанова Кабінету Міністрів України від 1 липня 1996 року № 710.

34. Про затвердження Порядку застосування електронних засобів контролю: Наказ МВС України від 08.06.2017 № 480.

35. Про затвердження Порядку взаємодії між органами та підрозділами Національної поліції, закладами охорони здоров'я та органами прокуратури України при встановленні факту смерті людини: Наказ Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства охорони здоров'я, Генеральної прокуратури від 29.09.2017 № 807/1193/279.

36. Про затвердження Порядку внесення коштів на спеціальній рахунок у разі застосування застави як запобіжного заходу: Постанова Кабінету Міністрів України від 11 січня 2012 року № 15.

37. Про затвердження Порядку інформування центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги про випадки затримання, адміністративного арешту або застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою: Постанова Кабінету Міністрів України від 28 грудня 2011 року № 1363 в редакції від 18.10.2017 р.

38. Про затвердження Положення про центри з надання безоплатної вторинної правової допомоги: наказ Міністерства юстиції України 02.07.2012 № 967/5. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1091-12>.

39. Про затвердження Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні: Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 07.07.2017 № 575.

40. Про організацію діяльності органів прокуратури щодо захисту прав і свобод дітей: Наказ Генеральної прокуратури України від 6 грудня 2014 року № 16 гн.

41. Про реалізацію окремих положень Кримінального процесуального кодексу України: постанова Кабінету Міністрів України від 19 листопада 2012 року №1104 // Юридичний вісник України. Інформаційно-правовий банк. – 2013. – №3. – С. 4–8.

42. Про затвердження Інструкції з організації реагування на заяви та повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події та оперативного інформування в органах (підрозділах) Національної поліції України: Наказ Міністерства внутрішніх справ від 16.02.2018 № 111. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0371-18#n7>.

43. Про затвердження Положення про інформаційно-телекомунікаційну систему «Інформаційний портал Національної поліції України» Наказ Міністерства внутрішніх справ від 03.08.2017 № 676 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1059-17#n13>.

44. Слущка Т.І. Деякі правові позиції ЄСПЛ у кримінальному провадженні. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://protocol.ua/ua/deyaki_pravovi_pozitsii_espl_u_kriminalnomu_prova_dzheni/.

45. Правова позиція ВСУ по справі щодо відшкодування шкоди, завданої незаконними діями органів досудового розслідування, прокуратури, суду 24 лютого 2016 року 6-2089цс15. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.legalex.com.ua/sudebnaya-praktika/vsu-po-spravi-shhodo-vidshkoduvannya-shkodi-zavdanoyi-nezakonnimi-diyami-organiv-dosudovogo-rozsliduvannya-prokuraturi-sudu.html>.

46. Про порядок здійснення підготовчого судового провадження відповідно до Кримінального процесуального кодексу України: Інформаційний лист Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 03.10.2012 року № 223-1430/0/4-12.

47. Про узагальнення судової практики застосування судами першої та апеляційної інстанцій процесуального законодавства щодо обрання, продовження запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою: Постанова пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 19 грудня 2014 року № 14 // [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://sc.gov.ua/ua/postanovi_za_2014_rik.html

48. Про узагальнення судової практики розгляду слідчим суддею клопотань про застосування заходів забезпечення кримінального провадження: Постанова пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 07 лютого 2014 року № 4 // [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://sc.gov.ua/ua/postanovi_za_2014_rik.html

49. Про узагальнення судової практики щодо розгляду слідчим суддею клопотань про надання дозволу на проведення обшуку житла чи іншого

володіння особи: Постанова пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 17 жовтня 2014 року № 9 // [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://sc.gov.ua/ua/postanovi_za_2014_rik.html

Монографії, підручники, навчальні посібники, збірники наукових статей, тези доповідей на конференціях, круглих столах:

50. Кримінальний процес: підручник / [Л. Д. Удалова, В. В. Рожнова, Д. П. Письменний та ін.]; за заг. ред. Д. П. Письменного, Л. Д. Удалової, М. А. Погорецького, С. С. Чернявського. Київ:, «Центр учбової літератури», 2022. 780 с.

51. Кримінальний процес : навч. посіб. для підгот. до іспиту / [О. В. Капліна, М. О. Карпенко, В. І. Маринів та ін.]. 3-тє вид., змін. і допов. – Харків : Право, 2022. 296 с.

52. Кримінальний процес України у питаннях і відповідях: навч. посіб. / Л. Д. Удалова, М. А. Макаров, Ю.І. Азаров, С. О. Заїка, О. В. Кубарева, О. В. Римарчук, В. В. Рожнова, Д. О. Савицький, А. В. Форостяний, О. Ю. Хабло. Видання 5-те, переробл. і доповн. Київ, 2020. 497 с.

53. Кримінальний процес України: у питаннях і відповідях : навч. посіб. / авт. кол. ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, доц. Т. Г. Фоміної. Харків : ХНУВС, 2021. 300 с.

54. Кримінальний процес : навч. посібник / Ю.П. Аленін, Л.І. Аркуша [та ін.] ; НУ «Одеська юридична академія». Одеса : Фенікс, 2020. 582 с.

55. Тертишник В.М. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар. Вид. 19-те, доповн. і перероб. Київ : Алерта, 2022. 1128 с.

56. Кримінальний процесуальний кодекс України : постатейна систематизація окремих правових позицій Верховного Суду / наук. ред.: І. В. Гловюк, М.І. Пашковський, Д. В. Пономаренко; (уклад.: О. Є. Блащук, І. В. Гловюк, В. П. Кедик, М.І. Пашковський, Д.В. Пономаренко, О.С. Троян). Одеса, 2019. 960 с.

57. Кримінальний процес: підручник / Р. І. Благута, Ю. В. Гуцуляк, О. М. Дуфенюк та ін.; за заг. ред. А. Я. Хитри, Р. М. Шехавцова, В. В. Луцика. Львів: ЛьвДУВС, 2019. Ч. 1. 532 с.

58. Кримінальний процес : підручник / Ю. М. Groшевий, В. Я. Тацій [та ін.] ; За заг. ред. В. Я. Тація. Х. : Право, 2013. 824 с.

59. Кримінальний процесуальний кодекс України: Науково-практичний коментар/ за ред. В.Г. Гончаренка, В.Т. Нора, М.Є. Шумила. – К.: Юстиніан, 2012. – 1217 с.

60. Сучасний кримінальний процес країн Європи : монографія / В.В. Луцик та ін. ; за ред. В.В. Луцика, В.І. Самаріна. Харків : Право, 2018. 792 с.

61. Groшевий Ю.М. Підстави обрання запобіжних заходів за новим КПК України / Ю.М. Groшевий, О.Г.Шило // Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ. – 2013. – №1. – С.220–226.

62. Groшевий Ю.М., Стахівський С.М. Докази і доказування у кримінальному процесі. – К.: КНТ, Видавець Фурса С.Я., 2006. – 272 с.

63. Гультай М.М. Виявлення і виправлення слідчих та судових помилок у кримінальному процесі України: стадії досудового розслідування, попереднього розгляду справи суддею, судового розгляду та апеляційного провадження: Монографія. – Х.: — Кроссруд, 2008.

64. Гумін О.М. Тимчасовий доступ до речей і документів як один із заходів забезпечення кримінального провадження / О.М. Гумін // Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ – 2013. – № 1 (5). – С. 227–231.

65. Дроздов О.М. Джерела кримінально–процесуального права України: Монографія. – Х.: Видавець ФОП Вапнярчук Н.М., 2008. – 208 с.

66. Запотоцький А.П., Савицький Д.О. Документи як процесуальні джерела доказів у кримінальному судочинстві: Монографія. – К.: БМК, 2011. – 220 с.

67. Зейкан Я.П. Захист у кримінальній справі: наук.–практ. коментар. – 4-те вид. – К.: КНТ, 2009. – 600 с.

68. Зеленецький В.С., Кузьминова В.Ю. Технология восстановления (реконструкции) утраченных уголовных дел. – Харьков: Восточно-региональный центр гуманитарно-образовательных инициатив, 2002. – 236 с.

69. Зеленський С.М., Назаренко С.П., Письменний Д.П. Провадження у справах дітей, які не досягли віку кримінальної відповідальності: Навчальний посібник. – К.: КНТ, 2012. – 160 с.

70. Зразки кримінально-процесуальних документів: досудове провадження / За ред. Ю.М. Грошевого. – Х.: Вапнярчук, 2010. – 568 с.

71. Зразки основних кримінально–процесуальних документів досудового провадження: Практ. посібник / В.В. Рожнова, Ю.І. Азаров, В.Г. Фатхутдінов; За заг. ред. В.Г. Фатхутдінова. – 2–ге вид., допов. та перероб. – К.: Вид. ПАЛИВОДА А.В., 2009. – 188 с.

72. Зразки процесуальних документів по кримінальному провадженні з коментарями [текст] / А.В.Григоренко, Л.С. Григоренко, С.В.Петков та ін. – К.: «Центр учбової літератури», 2015. – 288 с.

73. Ільєва Т.Г. Надання слідчим суддею дозволу на проведення обшуку житла чи іншого володіння особи / Т.Г. Ільєва // Європейські перспективи. – 2013. – № 7. – С. 105–109.

74. Капліна О.В. Правозастосовне тлумачення норм кримінально–процесуального права: Монографія. – Харків: Право, 2008. – 296 с.

75. Карпов Н.С. Криміналістичні засади вивчення злочинної діяльності: Монографія. – К.: КНУВС, 2007. – 522 с.

76. Климчук М. П. Тимчасовий доступ до речей і документів, як захід забезпечення кримінального провадження / М.П. Климчук // Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ – 2013. – № 2 (6). – С. 185–189.

77. Кримінальне процесуальне право України : [навчальний посібник] / За редакцією професорів В. Г. Гончаренка та В. А. Колесника. – К.: Юстиніан, 2014. – 576 с.

78. Кримінальний процес в питаннях і відповідях: Загальна і Особлива частини: навч. посіб. /Л.Д. Удалова, В.В. Рожнова, Д.О. Савицький, О.Ю. Хабло. – 3-те вид., доповн. і переробл. – К.: Скіф, 2013. – 256 с.

79. Кримінальний процесуальний кодекс України: Науково-практичний коментар / Відп. ред.: С.В. Ківалов, С.М. Міщенко, В.Ю. Захарченко. – Х.: Одіссей, 2013. – 1104 с.
80. Кримінальний процесуальний кодекс України: науково-практичний коментар: у 2 т. Т.1 /О.М. Бандурка, Є.П. Бурдоль та ін.; за заг. ред. В.Я. Тація, В.П. Пшонки, А.В. Портнова – Х.: Право, 2012. – 768 с.
81. Кримінальний процесуальний кодекс України: Науково–практичний коментар/ за ред. В.Г. Гончаренка, В.Т. Нора, М.Є. Шумила. – К.: Юстиніан, 2012. – 1217 с.
82. Кримінальний процесуальний кодекс України: науково–практичний коментар: у 2 т. Т.2 /Є.М. Блажівський, Ю.М. Грошевий, Ю.М. Дьомін та ін.; за заг. ред. В.Я. Тація, В.П. Пшонки, А.В. Портнова – Х.: Право, 2012. – 664 с.
83. Кримінальний процесуальний кодекс України: структурно-логічні схеми і таблиці, типові бланки та зразки процесуальних документів: науково–практичний посібник / автор. кол.: Андреев Р.Г., Блажівський Є.М., Гошовський М.І. та ін. – К.: Алерта, 2012. – 736 с.
84. Курс лекцій з кримінального процесу за новим Кримінальним процесуальним кодексом України (Загальна частина) [Текст]/ [Рожнова В.В., Савицький Д.О., Конюшенко Я.Ю. та ін.]. – К.: Нац. акад. внутр. справ, 2012. – 280 с.
85. Курс лекцій з кримінального процесу за новим Кримінальним процесуальним кодексом України (Особлива частина) [Текст]/ [Хабло О.Ю., Степанов О.С., Климчук М.П. та ін.]. – К.: Нац. акад. внутр. справ, 2012. – 200с.
86. Кучинська О.П. Кримінально-процесуальні документи: досудове та судове провадження: Навч.-практ. посібник. – К.: Юрінком Інтер, 2009. – 408 с.
87. Лобойко Л. М. Кримінальний процес: підручник. – К.: Істина, 2014. – 432 с.
88. Лобойко Л.М. Кримінально-процесуальна компетенція: Монографія. – Д.: Дніпропетр. держ. ун–т внутр. справ, 2006. – 188 с.
89. Лобойко М. Кримінально-процесуальне право: Курс лекцій: Навч. посібник. – К.: Істина, 2005. – 405 с.
90. Лук'янчиков Є. Д. Слідчий огляд: поняття та види // Є.Д. Лук'янчиков, Б.Є. Лук'янчиков // Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ. – 2013. – № 1. – С. 264–269.
91. Маляренко В.Т. Конституційні засади кримінального судочинства. – К., 2000. – 320 с.
92. Маляренко В.Т. Реформування кримінального процесу України в контексті європейських стандартів: Теорія, історія і практика: Монографія. – К.: Концерн —Видавничий Дім —Ін Юрел, 2004. – 544 с.
93. Маляренко В.Т., Коваленко Є.Г. Кримінальний процес України: Підручник / 2-е вид., перероб. і допов. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 712 с.
94. Макаров М.А. Сроки обжалования и рассмотрения следственным судьей жалоб на решения, действия или бездействия следователя и прокурора / М.А. Макаров . – // LEGEA SI VIATA. – 2015. – № 5. – С. 29–30.

95. Макаров М.А Оскарження слідчому судді рішення про затримання особи за підозрою у вчиненні злочину / М.А. Макаров // Юридична наука. – 2015 – № 5. – С. 142– 147.

96. Макаров М.А Щодо оскарження слідчому судді рішення слідчого та прокурора про початок досудового розслідування / М.А. Макаров // Национальный юридический журнал: теория и практика. – 2015 . - № 4 (14). – С. 129 – 131.

97. Макаров М.А Оскарження слідчому судді рішення слідчого, прокурора про зупинення досудового розслідування / М.А. Макаров // Право і суспільство. – 2015. – № 5–2 (ч.2). – С. 217– 221.

98. Макаров М.А Межі оскарження слідчому судді рішень, дій чи бездіяльності слідчого та прокурора / М.А. Макаров // Юридична наука. – 2015. – № 6. – С. 138 – 143.

99. Макаров М.А Оскарження слідчому судді бездіяльності слідчого та прокурора / М.А. Макаров // Держава і право. – 2015. – № 67. – С. 374 – 383.

100. Макаров М.А Оскарження слідчому судді постанови слідчого, прокурора про закриття кримінального провадження / М.А. Макаров // Судова апеляція. – 2015. – № 2. – С. 33 – 40.

101. Мамка Г.М Основні ознаки засад кримінального провадження / Г.М. Мамка // Проблемні питання застосування КПК України в сучасних умовах: матеріали круглого столу (м.Київ, 4 квітня 2014 року). – К.: ФОП Ліпкан О.С., 2014. – С.146 – 148.

102. Мамка Г.М Диспозитивність і диспозитивні начала кримінального провадження / Г.М. Мамка // Модернізація Конституції України та вдосконалення правоохоронної діяльності: Матеріали підсумкової науково-практичної конференції (м. Київ, 25 квітня 2014 року). – К.: « Видавництво Ліра– К», 2014. – С. 303– 306.

103. Мамка Г.М Поняття та сутність приватного життя особи на сучасному етапі розвитку кримінального процесуального законодавства / Г.М. Мамка // Правова політика в Україні: питання теорії та практики: Збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 24 жовтня 2014 року). – К.: Національна академія прокуратури України, 2014. – Т.2 С. 219 – 222.

104. Мамка Г.М Практика Європейського суду з прав людини по застосуванню презумпції невинуватості / Г.М.Мамка // Правовые реформы в Молдове, Украине и Грузии в контексте евроинтеграционных процессов: Материалы международной научно-практической конференции (г. Кишинев, Республика Молдова, 7– 8 ноября 2014 года). – Кишинев: 2014. – Ч.2 . – С. 252 – 254.

105. Мамка Г.М Щодо питання володіння мовою, якою здійснюється кримінальне провадження / Г.М.Мамка // Українська мова в юриспруденції: стан, проблеми, перспективи: Матеріали 10 Всеукраїнської науково-практичної конференції (м.Київ, 28 листопада 2014 року). – К.: НАВС, 2014. – С. 140 – 142.

106. Мамка Г.М Тлумачення сумнівів щодо доведеності вини особи на її користь / Г.М.Мамка // Актуальні проблеми кримінального права та процесу:

- Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Кривий Ріг, 12 червня 2015 року). – К.: ВД «Дакор», 2015. – С.83-86.
107. Мамка Г.М Презумпція невинуватості та обов'язок доказування вини / Г.М.Мамка // Актуальні проблеми досудового розслідування: зб.тез доповідей IV Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Київ, 1 липня 2015 року). – К.: НАВС, 2015. – С.42 – 43.
108. Мамка Г.М Рівність перед законом і судом – конституційна засада кримінального провадження, її сутність і зміст / Г.М. Мамка // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. – Серія: Юриспруденція. – 2014. № 9–2. – Т. 2. – С. 108 – 111.
109. Міжнародна правова допомога у кримінальному провадженні в питаннях та відповідях: навч. посібник / Л.Д. Удалова, Д.П. Письменний, О.Є. Омельченко, Д.О. Савицький, В.В. Рожнова, А. В. Форостяний. – К.: Центр учбової літератури, 2015. – 240 с.
110. Мірошніков І.Ю Судове слідство в апеляційній інстанції: Монографія. –Харків: Право, 2007. – 192 с.
111. Молдован А.В. Кримінальний процес: Україна, ФРН, Франція, Англія, США: Навч. посібник. 2–е вид. – К.: ЦУЛ, 2010. – 352 с.
112. Назаров В.В. Конституційні права людини та їх обмеження у кримінальному процесі України: Монографія. – Х.: —Золота миля, 2009. – 400 с.
113. Назаров В.В., Омеляненко Г.М. Кримінальний процес України: Підручник. – К.: Юридична думка, 2008. – 548 с.
114. Науково-практичний коментар до Кримінального процесуального кодексу України : від 13 квіт. 2012 р. / [О. А. Банчук та ін.] ; за ред. О. А. Банчука, Р. О. Куйбіди, М. І. Хавронюка. – Х. : Фактор, 2013. – 1072 с.
115. Пашинін О.І. Актуальні проблеми досудового провадження у кримінальному процесі України: монографія. – Х.: Кроссруд, 2009. – 164 с.
116. Письменний Д.П., Омельченко О.Є. Процесуальна діяльність слідчого щодо запобігання злочинів: навч. посібник. – К., 2005. – 158 с.
117. Письменний Д.П., Федченко В.М. Розслідування злочинів слідчою та слідчо–оперативною групою: правові та організаційні засади: монографія. – Дніпропетровськ, 2006. – 204 с.
118. Погорецький М.А. Негласні слідчі (розшукові) дії: проблеми провадження та використання результатів у доказуванні / М.А. Погорецький // Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ. – 2013. – №1. – С.270–276.
119. Погорецький М.А. Функціональне призначення оперативно–розшукової діяльності у кримінальному процесі: Монографія. – Х.: Арсіс, ЛТД, 2007. – 576 с.
120. Попелюшко В.О. Функція захисту в кримінальному судочинстві України: правові, теоретичні та прикладні проблеми: Монографія. – Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2009. – 634 с.

121. Поповченко О.І., Савицький Д.О., Карпов Н.С., Баулін О.В Спрощене досудове провадження в Україні: історія, сучасність, перспективи, досвід. – К.: Семенко Сергій, 2004. – 213 с.
122. Проблеми застосування заходів кримінально–процесуального примусу під час досудового провадження: Матеріали круглого столу (Дніпропетровськ, 22 листопада 2011 р.). – Дніпропетровськ: Дніпроп. держ. ун-т внутр.. справ, 2012. – 224 с.
123. Процесуальна діяльність слідчого щодо відшкодування шкоди, завданої кримінальним правопорушенням: метод. рек. // МВС України, НАВС, Авт. колект. С.С. Чернявський, В.І. Фаринник, Л.Д. Удалова та ін. – Київ: – 2014. – 91с.
124. Процесуальні документи у кримінальному провадженні. Зразки. Роз'яснення: наук.-практ. посібник; за заг. редакцією М.А.Погорецького та О.П. Кучинської – К.: Юрінком Інтер, – 2015. – 560 с.
125. Рожнова В.В Котубей І.І Невідповідність висновків суду першої інстанції фактичним обставинам кримінального провадження / В.В.Рожнова, І.І. Котубей – Київ: КНТ, 2015. – 182 с.
126. Руденко А.Е Морально-правові критерії застосування заходів забезпечення кримінального провадження / А.Е. Руденко // Право і суспільство. – 2015. – № 5–2. – Ч.3. – С. 236 – 240.
127. Руденко А.Е Обмеження майнових прав окремих категорій осіб у ході застосування заходів забезпечення кримінального провадження / Підприємництво, господарство і право. – 2015. – № 8.
128. Руденко А.Е Підстави застосування тимчасового вилучення майна / А.Е. Руденко // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2014. – Вип. 28. – Т.3. – С. 141 – 143.
129. Руденко А.Е Накладення арешту на майно для забезпечення цивільного позову / А.Е.Руденко // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2015. – Вип. 3. – Т.1. – С. 158 – 161.
130. Савицький Д.О. Підстави та процесуальний порядок застосування приводу у кримінальному провадженні / Д. О. Савицький // Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ. – 2013. – № 1. – С. 158–163.
131. Сізнцова Ю.Ю. Докази у кримінальному процесі: теоретичний аспект та практичне значення в процесі правозастосування: навч. посібник. – К.: Дакор, 2010. – 128с.
132. Складання кримінально-процесуальних документів у досудовому провадженні: Навч. посібник // Удалова Л.Д., Азаров Ю.І., Рожнова В.В. та ін.; НАВС – Київ: КНТ, – 2013. – 375 с.
133. Слінько С.В. Теорія і практика реформування досудового розслідування: Монографія. – Х.: РВФ «Арсіс ЛТД», 2011. – 270 с.
134. Смоков С.М. Окремі проблемні питання, які виникають при застосуванні норм нового КПК України// С.М.Смоков Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ – 2013. – № 1 (5). – С. 110–115.

135. Смоков С.М., Горелкіна К.Г. Гарантії застосування заходів процесуального примусу у кримінальному судочинстві. – Одеса: Астропринт, 2012. – 152 с.
136. Становлення системи негласного розслідування у кримінально–процесуальному законодавстві України: Матеріали круглого столу (Київ, 7 жовтня 2011 р.). – К.: ФОП Ліпкан О.С., 2011. – 168 с.
137. Статіва І.І. Початковий етап досудового провадження в сучасному кримінальному процесі: український і західний контексти: Монографія. – Дніпроп. держ. ун–т внутр. справ, 2012. – 248 с.
138. Тайлієва Х.Р Законна сила вироку та її дія / Х.Р.Тайлієва // Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2014. – випуск 28. Т. 3. – С. 120 – 123.
139. Тайлієва Х.Р Використання доказів у рішеннях суду під час здійснення підготовчого провадження у першій інстанції / Х.Р. Тайлієва // Право і суспільство. - № 2. – 2015. – С. 273 – 280.
140. Тайлієва Х.Р Класифікація рішень суду першої інстанції / Х.Р.Тайлієва // Матеріали науково-практичної конференції. Одеса, 2014. – С. 104 – 106.
141. Тайлієва Х.Р Рішення слідчого судді у стадії досудового розслідування / Х.Р. Тайлієва // Малий і середній бізнес. № 4 (55), 2013. – С. 143 – 147.
142. Теорія судових доказів в питаннях та відповідях: навч. посібник / Л.Д. Удалова, Д.П.Письменний, Ю.І.Азаров та ін. – К.: Центр учбової літератури, 2015. – 104 с.
143. Тертишник В. М. Кримінальний процес України. Загальна частина: підручник / В. М. Тертишник. – Київ : Правова Єдність : Алерта, 2014. – 438 с.
144. Тертишник В. М. Кримінальний процес України. Особлива частина: підручник / В. М. Тертишник. – Київ : Правова Єдність : Алерта, 2014. – 420 с.
145. Тертишник В. М. Науково-практичний коментар Кримінального процесуального кодексу України / В.М.Тертишник. – К.: Алерта, 2014. – 768 с.
146. Тітко І.А. Оцінні поняття у кримінально–процесуальному праві України: Монографія. – Х.: Право, 2010. – 216 с.
147. Удалова Л. Кримінальний процесуальний кодекс України – новий етап у розвитку теорії та практики здійснення кримінального провадження /Л.Д. Удалова, В. В. Рожнова // Право України. – 2013. – №11. – С.80–87.
148. Удалова Л.Д. Кримінальний процес України в питаннях і відповідях: навч. посібник. – 2-ге вид. – К.: КНТ, 2010. – 160 с.
149. Удалова Л.Д. Кримінальний процес. Загальна частина (альбом схем) навч. посібн. / Л.Д.Удалова, В.В.Рожнова, Д.П.Письменний. – К.: Центр учбової літератури, 2014. – 144 с.
150. Удалова Л.Д. Кримінальний процес. Особлива частина (альбом схем) навч. посібн. / Л.Д.Удалова, Д.О. Савицький, О.Є. Омельченко та ін. – К.: Центр учбової літератури, 2015. – 224 с.

151. Удалова Л.Д. Лікарська таємниця в кримінальному процесі України / Л.Д. Удалова, Є.В. Кузьмічова-Кисленко. – К.: Центр учбової літератури, 2015. – 134 с.
152. Удалова Л.Д. Практикум з кримінального процесу: навч. посіб. – К.: КНТ, 2014. – 288 с.
153. Удалова Л.Д. Функція судового контролю у кримінальному процесі: монографія / Л.Д. Удалова, Д.О. Савицький, В.В. Рожнова, Т.Г. Ільєва. – К.: Центр учбової літератури, 2015. – 176 с.
154. Удалова Л.Д., Гаюр І.Й. Накладення арешту на вклади, цінності та інше майно обвинуваченого: Навчальний посібник. – К.: КНТ, 2012. – 168 с.
155. Удалова Л.Д., Доросінська Г.М. Порухення та розслідування кримінальної справи щодо депутата місцевої ради: монографія. – К.: КНТ, 2011. – 144 с.
156. Удалова Л.Д., Корсун В.Я. Суд як суб'єкт кримінально-процесуального доказування: Монографія. – К.: Видавничий дім «Скіф», 2012. – 168 с.
157. Удалова Л.Д., Панчук О.В. Надання свідку правової допомоги у кримінальному процесі: монографія. – К.: КНТ, 2014. – 160 с.
158. Удалова Л.Д., Паризький І.В. Застосування компромісів при вирішенні конфліктів під час досудового розслідування: Навчальний посібник. – К.: Видавничий дім «Скіф», 2012. – 184 с.
159. Удалова Л.Д., Хабло О.Ю. Зловживання у сфері кримінального процесу: Монографія. – К.: Дакор, 2010. – 176 с.
160. Удалова Л.Д., Білоус О.В. Засада недоторканості житла чи іншого володіння особи у досудовому кримінальному провадженні./Л.Д.Удалова, О.В. Білоус – Київ : КНТ, 2015. – 180 с.
161. Форостяний А.В. Забезпечення участі понятих під час проведення слідчих (розшукових) дій / А.В. Форостяний // Юридична Україна. – 2015. – № 1. – С. 74–78.
162. Форостяний А.В. Щодо розширення предмету доказування у кримінальному провадженні / А.В. Форостяний // Юридична наука. – 2015. – № 3. – С. 152–158.
163. Хабло О.Ю. Тимчасове вилучення майна у кримінальному провадженні: законодавча регламентація та проблеми застосування: /О.Ю. Хабло // Держава і право. – 2014. – Вип. № 63. – С.231–237
164. Хабло О.Ю. Тимчасовий доступ до речей і документів у кримінальному провадженні / О.Ю. Хабло // Судова апеляція. – 2014. – № 1. – С.61–67
165. Хавронюк М.І. Конституція України. Коментар основних положень щодо захисту прав і свобод людини та громадянина. – К.: Літера, 2008. – 384 с.
166. Чернявський С.С. Проблеми тимчасового доступу до інформації, яка знаходиться в операторів та провайдерів телекомунікацій / С.С. Чернявський, В.О. Фінагєєв // Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ – 2013. – № 1 (5). – С. 179–185.

167. Яновська О.Г. Концептуальні засади функціонування і розвитку змагального кримінального судочинства: Монографія. – К.: Прецедент, 2011. – 303 с.

168. Медіація у професійній діяльності юриста: підручник / авт. кол.: Т. Білик, Р. Гаврилюк, І. Городиський [та ін.]; за ред. Н. Крестовської, Л. Романадзе. Одеса: Екологія, 2019. 456 с. : іл.

Інформаційний ресурс

<http://www.president.gov.ua>. – офіційний веб-сайт Президента України.

<http://www.portal.rada.gov.ua> – офіційний веб-сайт Верховної Ради України.

<http://www.kmu.gov.ua> – офіційний веб-сайт Кабінету Міністрів України.

<http://www.mvs.gov.ua> – офіційний веб-сайт Міністерства внутрішніх справ України.

[http:// court.gov.ua](http://court.gov.ua) – офіційний веб-портал судової влади в Україні

<https://supreme.court.gov.ua/supreme/> – офіційний веб-сайт Верховного Суду.

[http:// https://www.gp.gov.ua/ua/index.html](http://https://www.gp.gov.ua/ua/index.html) – офіційний веб-сайт Офісу Генерального прокуратора України.

<http://www.minjust.gov.ua> – Офіційний веб-сайт Міністерства юстиції України.

<http://www.reyestr.court.gov.ua> – єдиний реєстр судових рішень в Україні.

<http://www.nbuv.gov.ua> – Національної бібліотеки України ім. В.І.Вернадського.

<http://www.catalogue.nplu.org> – Національна парламентська бібліотека України.